

25 år

SKAL® JUBILÆUMSSKRIFT 2015

SKALs

JUBILÆUMSSKRIFT / 25 ÅR

1990-2015

INDHOLD

- 1** TEMA: Hvad er en international efterskole? Hvad er SKALs? 6
- Globalisering kan ikke vælges fra
- 25 års rejse fra SKALs Efterskole til SKALs
- Hvad er essensen af SKALs Efterskole, kogt helt ind til benet?
- 2** Historisk oversigt over skolens bygninger 14
- 3** TEMA: Hvad lærer eleverne på skals?..... 16
- Velkommen kære 0.g'ere. Nu starter jeres ungdomsuddannelse...
- På SKALs bliver eleverne studieparate
- Studieretninger
- Selvstændighed og vedholdenhed
- 4** Hvor er vi om 5 år? 22
- 5** Kan du huske...? 24
- 6** Gamle elever holdt bryllup på skolen 28
- 7** Fra beslutning til bekymring til succes 30
- 8** "Hvor skal vi hen, du?" 33
- 9** TEMA: udenlandske elever og lærere..... 42
- 10** Den årlige gallafest..... 49
- 11** SKALs Efterskole - et aktiv i Skals by 52
- 12** GED er næsten ligesom juleaften 54
- 13** På SKALs holder vi aldrig lukket 57
- 14** "Hvad er sidste nyt fra Paris?" 58
- 15** Skolens EDB-historie 60
- "Du fødes som tavle"*
- SKALs Efterskoles 25 års jubilæumssang 2015 68

Redaktion:

Sven Primdal, forstander
Morten Reil, journalist

Reportager (nr. 6, 9, 14)

Morten Reil, journalist

Layout:

Bonus Design

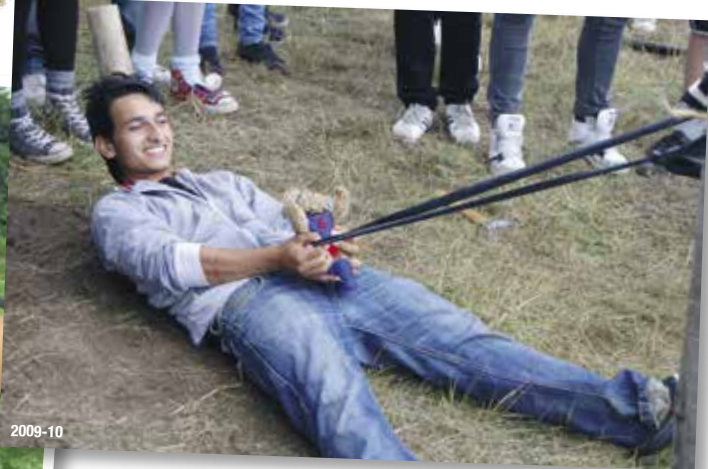
Foto:

Blandede

INTROTUR

BEAR IN THE AIR

1 TEMA: HVAD ER EN INTERNATIONAL EFTERSKOLE? HVAD ER SKALS?

GLOBALISERING KAN IKKE VÆLGES FRA

Hvordan skal vi møde verden?
Med frygt eller tillid?

AF TOVE HEIDEMANN,
INTERNATIONALT SEKRETARIAT
CAMPUS HADERSLEV (UC SYDDANMARK)

ENDNU EN GANG er den vestlige verden blevet rystet af terror. Denne gang mod et fransk tidsskrift, som gjorde grin med alt og alle; jøder, politikere, katolikker og muslimer i flæng. Så var der unge muslimer, der følte sig så krænkede, at de gennemførte et blodbad på redaktionen. Sådan var det jo ikke ment, vil vi sige. Det var jo bare for sjov! Men i en globaliseret verden bliver vi nødt til at overveje, hvad vi gør og siger. Ikke for at please dem, der ikke ligner os, men for overhovedet at kunne leve sammen med dem på den samme klode. Vi må forstå og respektere, hvordan andre tænker. Globalisering er ikke en proces, man kan vælge til eller

fra. Den er et vilkår. Og vi bliver i stigende grad afhængige af hinanden.

Kultur ændrer sig

Der er rigelig grund til at frygte fremtiden, hvis man har hang til den slags. Der er den kulturelle globalisering, hvor amerikanske film og tv-serier dominerer mediernes. Nogle kalder det McDonaldisering, når alt bliver standardiseret og effektiviseret. Engelsk er blevet arbejdssprog i mange virksomheder og uddannelser. Dansk er truet som sprog og som kultur, siges det. Der er en risiko for, at vi mister den nationale sammenhængskraft.

I EU kan arbejdskraften bevæge sig frit, og Europa oplever et boom af flygtninge fra krig og fattigdom. Det betyder et økonomisk pres, især på velfærdssamfundene i Sydeuropa. I alle de europæiske lande er der politiske partier og bevægelser, som ønsker at stoppe udviklingen. At rulle tiden tilbage. At sætte grænser omkring deres eget land. Gyldent Daggry, Jobbik, De sande Finner, Front National og hvad de nu hedder. De frygter for, at den nationale kultur ændrer sig. Det har de god grund til. Kulturer ændrer sig hele tiden.

Fordele og ulemper

Den modsatte måde at forholde sig til globaliseringen på er at se den som en mulighed. Aldrig har det været så billigt at rejse. Aldrig har det været så let at tage en del af sin uddannelse eller at arbejde i udlandet. Endelig kan man få brug for sine fremmedsprog i ægte kommunikationssituationer. Venner i andre lande er bare et klik væk på Facebook. Sammen med dem kan man gøre en forskel, også politisk.

Sandheden er vel, at der er fordele og ulemper ved globaliseringen. Vi mærker det hele tiden i stort og småt. Når schweitzerfrancen stiger og rublen falder, giver det dønninger i hele verden. Det er herligt, at vi med olieprisens fald har fået så lave benzinpriser, men det går hårdt ud over den norske økonomi.

De unge skal både kunne tie og tale

Spørgsmålet er; hvad skal der til for, at unge kan udnytte globaliseringens muligheder?

De skal vide noget om andre lande, kulturer og omgangsformer. Helt banalt skal de lære, hvordan man opfører sig. Her er unge danskere handicappede af vores afslappede omgangsformer. Almindelig høflighed er langt mere ritualiseret i alle andre lande. En frisk bemærkning for danske unge kan være en direkte fornærmelse for modtageren - også selvom vedkommende ikke er muslim. Det er fint, at de kan snakke. Faktisk er udenlandske kolleger imponerede over, hvor flydende og ubesværet danske børn kan udtrykke

sig på engelsk. Men en gang imellem skal de også tie stille og lytte efter, hvad andre siger. De skal kunne sætte sig i andres sted. Forstå, at verden kan se helt anderledes ud for en kinesisk jævnaldrende. Men humor kan godt være fælles, især hvis den ikke er ironisk.

Fremtiden forandrer sig hele tiden

De unge skal forberede sig på at leve med forandring og uforudsigelighed og trives med forskellighed. Møder med andre unge giver anledning til refleksioner over forskelle og ligheder. Det udvikler evnen til at træffe modne, selvstændige beslutninger. Det får de unge brug for.

Uanset hvad alle nationalister håber, kommer vores børn til at leve i en fremtid, hvor de skal leve og arbejde sammen på lige

fod med nogle, der ikke ligner dem selv. Det skal skolen forberede dem på - ved at give dem byggesten i form af viden, færdigheder og erfaringer, som de selv kan udvikle interkulturelle kompetencer af.

25 ÅRS REJSE FRA SKALS EFTERSKOLE TIL SKALS

De 25 år med SKALs har budt på klarsynede fremtidsdrømme, hektisk rejseaktivitet, faglig fremdrift og en iverdigdom, der bedst kan beskrives i ét ord: Udvikling.

AF NIELS SVITH

DET ER NU 25 år siden, at grundstenen til Skals Efterskole blev lagt og grundstedsdokumentet indemuret. Der ligger en kopi i skolens arkiv, og af den fremgår det, at det skulle være skolens målsætning at inspirere unge mellem 15 og 18 år til fortsat dygtiggørelse og motivere dem til et fremtidigt erhvervsmæssigt engagement. Skals Efterskole skulle også fremme international forståelse, og skolens hverdag skulle være præget af det grundtvigske livssyn med fællesskabet som det bærende element.

Når man oplever SKALs i dag, må man konstatere, at de tanker, som "the founding fathers" gjorde sig i 1990, har vist sig særdeles holdbare. De var også så brede, at det har været muligt for skolen

at gennemløbe en betydelig udvikling i de 25 år, uden at målformuleringerne er blevet kompromitteret eller har måttet revideres.

Fra EF-borger til verdensborger

Ellers er det nok ordet udvikling, der bedst beskriver de 25 års liv på og omkring SKALs. Selv oplevede jeg det første gang en dag i 1991, hvor Kjeld Søberg i en længere samtale fortalte mig om sine drømme for Skals Efterskole og siden formulerede dem i en række konkrete visioner. Senere blev der afholdt fælles visionsweekender for bestyrelse og medarbejdere i Kurt Mikkelsens forstandertid. I dag er vi moderskole for Cambridgeundervisningen på ca. 50 andre skoler, som vi vejleder og ordner de praktiske forhold for - samtidig med at vi har haft et udvalg siddende for at drøfte, hvor SKALs skal bevæge sig hen i de næste 5-10 år. En del af kommissoriet her handler om, hvordan vi styrker det erhvervsrettede sigte.

Jeg kunne også nævne udviklingen i rejseaktiviteterne, hvor vi fra det første års tur til Benelux og EF-institutionerne - over de mange års udveksling med seks europæiske lande - nu er fremme ved en fast udveksling med Irland, sprogkurser i Cambridge eller Hanoi, samt rejser til Nepal og snart også Zimbabwe. Fælles for både udvekslinger og rejser har gennem alle årene været, at vi ikke blot rejser for at rejse eller give oplevelser. Der skal også være kultur-møder, faglige formål og personlig vækst indlagt i rejserne.

I 1990 betragtedes vi som ret avancerede, fordi vi lige så meget så vores elever som EF-borgere, som vi så dem som danskere - i dag ser vi os alle som verdensborgere.

Fra boglig efterskole til 0.g

Kurt Mikkelsen igangsatte i 1998 en indsamling til en skole i Pakistan og lod os deltage i Røde Kors' indsamlinger. I 2015 har vi gennem seks år været den efterskole, der suverænt har indsamlet flest penge til Danmarksindsamlingen - enkelte år endda på højde med hvad Grundfos, Novo eller Lego donerede. I de første år kaldte vi os en boglig efterskole, men dette begreb er gennem årene gradvis blevet udvandet, fordi flere og flere skoler pynter sig med den betegnelse. Samtidig er vores undervisning

2013 / CAMBRIDGE

blot blevet endnu skarpere. Derfor er vi nu begyndt at betegne nogle af vore klasser som 0.g. Det er endda særdeles velbegrunderet, når man betænker, at man f. eks. med en kombination af Cambridge-fag kan spare et helt år på den internationale studentereksamen (IB).

Og opremsningen kunne blive ved og ved: Skals Internationale Projektklasse (SIP), den aldersintegrerede undervisning, skolevejledningsmodellen, som mange andre skoler nu har kopieret, eller IT-benyttelsen, hvor vi var den første efterskole i Danmark, der førte samtlige elever til Afgangsprøve på computer i stedet for med blyant.

Vi er langt fra færdige

Som det fremgår, har det vanskelige ikke været at få ideer. Kunsten - og det, der har skabt skolens renommé og fremgang - er, at det er lykkedes os at finde frem til de rette ideer. De uprøvede, men gennemførlige ideer. Ideer som har vist sig salgbare. Ideer som har bygget på det, vi vil med SKALs, og som har kunnet re-

aliseres af de mennesker, vi er på stedet. Og færdige er vi jo slet ikke. Der er som nævnt en række tanker og udviklingsplaner, som endnu kun er på tegnebrættet, men som betyder, at også de næste 5 år eller mere kan blive rigtig spændende at leve med i - og at være bestyrelsesformand for.

Jo, der er mange grunde til, at formanden jævnligt sidder hjemme i sofaen med et stille smil om munden og føler hjertet svulme i brystet ved tanken om den store udvikling, han har været med til ikke at spænde ben for. For - hånden på hjertet - han ved jo godt, at den virkelige ære tilfalder tre andre grupper.

De har drevet skolen fremad

Den første gruppe er den håndfuld fortrinsvis lokale mennesker, der tog initiativ til at starte en efterskole her i Skals, og som formulerede idégrundlaget for skolen. Den anden er de ledelser, Skals Efterskole har haft siden starten i 1990. Og den tredje består af de mange medarbejdere, som gennem årene - for enkelte endda samtlige 25 - har formået at holde engagementet i top og set det som en personlig ambition at yde deres bedste for at nå udviklingsmålene og drive skolen fremad, samtidig med at kvaliteten i både undervisning og andre sammenhænge også højnedes.

En klarsynet fremtidsdrøm

Skals Efterskole blev startet direkte oven på kommunismens kollaps, Murens fald og Østeuropas frisættelse, og der opstod jo et utal af vældige ideer og store visioner i den euforiske rus, verden ople-

vede i de år. Kun ganske få af alle disse tanker har imidlertid overlevet i det nye årtusind. Man må derfor glædes og imponeres over, at folk på Møldrup-kanten den gang var så meget mere klarsynede end den øvrige verden, at det blev netop deres fremtidsdrøm, der nu er fyldt 25.

SKALs

Fra Skals Efterskole til SKALs

I efteråret 2009 fik skolen en ny visuel identitet. Det gamle logo fra 2001 (som havde erstattet det oprindelige logo) blev redesignet med det formål at skabe et nyt logo, som samtidig skulle være navn og begreb (... "jeg skal på SKALs....")

- Det er kort og præcist med en stram typografi, der matcher skolen
- Det er klart, skarpt og har kant
- Det går igen i slogans og reklameartikler
- Det signalerer noget internationalt og kan forstås og udtales af alle
- Det skiller os ud fra flokken (af efterskoler)
- Det er trendy og moderne
- S'et i cirklen er en slags symbol på/signalerer copyright. Vi har noget unikt og godt - så vi beskytter det!
- Det har en historisk dimension til Skals som uddannelsesby
- Det er seriøst og business-agtigt
- Det er spot on ...

HVAD ER ESSENSEN AF SKALS EFTERSKOLE, KOGT HELT IND TIL BENET? EN SKALS BOUILLONTERNING...?

Vi har bedt 25 forskellige skribenter sætte ord på, hvad SKALs er for dem.

Emilie Qvist Kjærgaard (elev 10-11)

Den største oplevelse på SKALs var, da vi den sidste nat før dimissionen var vågne, havde krammerunde og fik skrevet i hinandens mindebøger. Det var den stærkeste oplevelse, fordi det først er dér - når det hele er slut - at man egentlig rigtig forstår, hvor meget der er sket, hvor tætte man er blevet med sine venner, og hvor meget man kommer til at savne den hverdag, man har haft i et år. Dér gik det op for mig, at jeg havde haft et af de bedste år i mit liv.

Line Kristensen (elev 10-11)

Vi var gode til at synge det år, men jeg husker "Hallelujah" som en helt speciel sang for netop vores hold. Musikken gik i gang den dag til sangtime, og vi begyndte at synge. Jeg ved ikke, hvad der skete. Det var som om alle blev grebet af noget. Vi hævede sammen vores stemmer, og hele audi rungede. Vi løftede hinanden højere og højere. Jeg husker, hvordan jeg stift stirrede på teksten på lærredet, fordi jeg simpelthen ikke turde bryde med den stemning, der lå i luften. Det var så skrøbeligt et øjeblik, men på samme tid var følelsen så stærk. Jeg husker den sitrende stilhed imellem versene, og hvordan Andreas Østergaard, da sangen var slut, lavmælt sagde: "Fik I også gåsehud?" For mig var den sang og det øjeblik af glæde, af fællesskab og af Skals utrolig stort.

Helge Markussen (rektor, Viborg Katedralskole)

Skals Efterskole står for Viborg Katedralskole som en stærk samarbejdspartner. En partner, som vi deler mange værdier med. Skals Efterskole er indbegrebet af høj faglighed kombineret med et tydeligt internationalt udsyn og en ægte interesse for den enkelte elev. Elever på Viborg Katedralskole, som har gået på Skals Efterskole er bogligt interesserede, engagerede i skolen og det omgivende samfund. De er alle meget stolte og inderligt glade for Skals Efterskole og alt det, som de har lært.

Karen Margrethe Sørensen (Skals Gymnastik Forening)

SKALs Efterskole syder af engagement til gavn for skolens og byens unge mennesker.

Steen Würtz (tidligere forælder)

Den globale landsby - verden ser mindre og mere overskuelig ud, når vi via rejser og internettet hurtigt får viden om og kan komme i kontakt med andre over hele kloden. Men vi undres, udfordres og inspireres - hvor ved vi lidt, og hvor er

der meget at lære, også af alle de andre på SKALs. Så Verden bliver ikke mindre; den bliver større. En SKALs bouillonterning består af nysgerrighed (om Verden), åbenhed (til Verden) og udfordringer (af Verden). Tilsæt denne terning; den virker langt udover det første år.

Anne Marie Dalgaard (tidligere lærer)

"Værsgo" blev der sagt. "Her har I nogle nye bygninger omgivet af støvet jord, 92 unge mennesker, kollegaer, pedel, køkkenleder. Lav en boglig efterskole, som får succes!! Glemte vi lige at fortælle, at der ingen bøger er - det får vi råd til sådan hen ad vejen"... Når jeg ser tilbage, kan jeg undre mig over, at det gik så godt. Det tætte samspil med kollegaer og elever lærte mig om menneskesindets mangfoldighed i en sådan grad, at meget lidt efterfølgende har kunnet overraske mig. Skals Efterskole hviler tungt i min erfaringsrygsæk. Tak for det og tillykke med jubilæet.

René Madsen (tidligere lærer)

I 1990 var SE en Humlebi. Jeg husker start 90'erne som altopslugende, fantastiske og udmatende. Den spinkle økonomi, de spartanske fysiske rammer og det fuldstændige fravær af en master-plan ville nok have skræmt de fleste væk. Men en ukuelig fighter-spirit kombineret med store mængder sort humor tilsat benhårdt arbejde har overraskende nok ført de gule bygninger 25 år frem i tiden i fortsat fin form. Over årene har Humlebien skiftet farve og mønster, er blevet ikke så lidt federe, og derfor måske lidt mere forsigtig og tænksom på flyvebrættet. Men flyve - det kan den fortsat, når det gælder. Tillykke!

SKALs er...

frisindet
mangfoldig
lærerig
international
udfordrende
udviklende
...fantastisk.
Bedste år man kan have.

Humor
Dedikeret
Resultatskabende
Innovativ
Verdensborger-skole
Samarbejdende
Udviklende
Levende
Humørfyldt

personligt udviklende
visionær
Gymnasieforberedende
flad ledelsesstruktur
ambitiøse medarbejdere
almendannende
samfundsforberedende
veldrevet

SKALs er...

"SKALs gør verden større"
Modernitet og fornyelse
Ambition og vilje
Tryghed

sjovt
ambitiøst
nyskabende
udviklende
tillidsfuldt
tempofyldt
superlever

engagement & begejstring
udvikling & udsyn
nærvær & fællesskab
oplevelser & rejser
faglighed & fordybelse
seriøs
godt miljø
ambitiøs
innovativ
...lærere, der vil eleverne

STOLTHED

Aktiv
Fightervilje
Et LEGO samlesæt, bygget efter
bogen med fremtidsbriller på :-)
Livsglæde
Læring
Ny Familie
Udvikling
Uforglemmeligt
Undervisning
Fællesskab

Innovativ boglighed
Samfundssind
Høj faglighed
Klare værdier
Internationalt udsyn

...TUMLEPLADS MED MODSPIL FOR UNGE, DER VIL NOGET MED DERES LIV

Modet og viljen
til at gå i front

personlig udvikling
socialt samvær
udfordring og et
trygt miljø
mangfoldig
udfordrende
indsigtsgivende
HÆSBLÆSENDE

Rugekasse
for kommende
verdensborgere

WE-BUILD- AS-WE-GO!

Humor - Frihed - Engagement
Fællesskab - Udfordringer - Tillid
Sangtimer - Etagehygge - Ansvar -
Udvikling

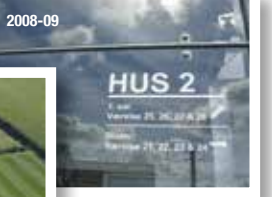
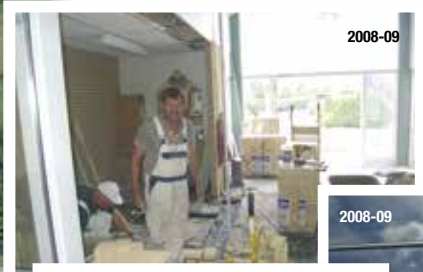
ØJENÅBNER- SKOLE

International

Stærk selvbevidsthed
Ordentlighed
Lokal og global
Liv i Skals
SKALs er i hjertet hele livet. SKALs er mere.

MENNESKEKUNDSKABSGIVENDE
(hvis det ord findes)

2 HISTORISK OVERSIGT OVER SKOLENS BYGNINGER

1988: Ideen og forarbejdet begynder til en efterskole i Skals

1990: Grundstenen nedlægges 2. februar, og skolens første elevhold på 96 elever begynder 1. august 1990

1995: Udvidelse med hal, fysiklokale, lærerværelse, auditorium, udvidelse af forstanderbolig

1998: Udvidelse med gæstehus (fællesrum samt 8 dobbeltværelser og 2 badeværelser), multiværksted, depoter

2004: Udvidelse med to klasseværelser (C + D), mediatek (Studietorvet), haludvidelse (fra ½ hal til 1/1 hal med ny indgang, omklædning og depot), skoletorv (Forum), elevopholdsrum i indskudt plan (Pyramiden)

2004: Køber ca. 31.300 kvm. jord af Mølstrup kommune

2008: Udvidelse med nyt elevhus (hus 4), ny hovedindgang med kontor på 1. sal, natur & teknik lokale, tre depotrum ved hallen samt udvidelse og modernisering af køkken

2008: Anlæg af tennisbane

2011: Anlæg af beachvolleybane

2013: Udvidelse af pedelværksted med træværksted samt garageanlæg

2014: Etablering af 50kw solcelleanlæg inklusiv tracker ved hovedindgang

2015: Indledende møder om byggeri af lærerforberedelsesrum mv. samt udvidelse af kontorer/administration

3 TEMA: HVAD LÆRER ELEVERNE PÅ SKALS?

VELKOMMEN KÆRE O.G'ERE. NU STARTER JERES UNGDOMSUDDANNELSE...

Med disse ord bydes eleverne velkommen til SKALS. Vi forsøger hvert eneste år at sammensætte et udbud af studieretninger, der afspejler det uddannelsesbillede, som tegner sig for vores elever efter SKALS.

AF LARS MOURITZEN

PÅ SKALS betragter vi et efterskoleår som første del af en ungdomsuddannelse, hvor eleverne begynder at spore sig i en bestemt retning. Eleverne kan således vælge at gå i en aldersintegreret 9.-10. klasse. Vælger de denne på 10. årgang, skal de endvidere vælge, om den skal tones som science (naturvidenskabelig) eller culture (humanistisk). Eleverne i de aldersintegrerede klasser, eller slet og ret 0.g., går i klasse med elever, der eksempelvis har modtaget undervisning i et år mere. Vi skeler ikke så meget til elevens alder, men derimod til dennes personlige, faglige og sociale målsætninger. Eleverne tager på denne

måde hul på det liv, der vil møde dem i ungdomsuddannelserne, hvor de også vil møde elever, der har haft henholdsvis 9 og 10 års skolegang.

Godt afsæt til IB

Et stigende antal elever vælger at tage på en af vores internationale engelsksprogede studieretninger i 9. Cambridge (IGCSE), 10. Cambridge (IGCSE – direkte kvalificerende til IB) og endelig SIP (Skals Internationale Projektklasse). I de gymnasiale uddannelser, primært HHX og STX, er det mange steder muligt at vælge delvist engelsksprogede studieretninger, ligesom der fra i år udbydes IB på flere gymnasier end tidligere. Eleverne i vores engelsksprogede klasser tager således hul på det at modtage engelsksproget undervisning i matematik, fysik, kemi, biologi et år inden eksempelvis pre-IB. De fagtermer, vores

elever lærer i de internationale klasser, lærer andre elever på pre-IB. Eleverne på SKALS internationale studieretninger er således ekstra godt rustet.

Det skal altid være et individuelt valg

Vi fører statistik over elevernes valg af ungdomsuddannelse, og der tegner sig et meget tydeligt billede af, at vi er en gymnasialt forberedende efterskole. Når eleverne hos os benævnes 0.g'ere, hænger det blandt andet sammen med, at over 90 procent netop vælger en gymnasial uddannelse efter SKALS. I 2012 valgte 3 procent af vores elever en erhvervsuddannelse, 5 procent valgte 10. klasse, mens 92 procent gik gymnasievejen. Det er ikke vores hensigt kun at ansøre eleverne til valg af gymnasial uddannelse - men det er indholdet af de gymnasiale uddannelser, der fylder mest i vores vejledningsaktiviteter, da det er denne vej, eleverne søger. Vi har derfor som vejledere på SKALS et ekstra fokus på de personlige aspekter af den enkeltes situation og sørger altid for at spørge ind til og bidrage til at kvalificere elevens valg. Og vi forsøger at gøre det i et miljø, der ikke bare er internationalt og gymnasialt forberedende, men som også er sjovt, trygt og udviklende.

PÅ SKALS BLIVER ELEVERNE STUDIEPARATE

"Vores vågne drøm er, at en elev på SKALS udvikler en kritisk dømmekraft, erhverver sig en faglig ballast og bliver autonom i den bedste betydning af ordet."

Citat fra Skals Efterskoles hjemmeside

AF SVEN PRIMDAL

VI ER PÅ SKALS optaget af det liv, eleverne skal leve efter tiden på efterskole. Eleverne skal føle, at året på SKALS ikke er afslutningen på deres grundskoleforløb, men begyndelsen på deres ungdomsuddannelsesvej. Skolen italesætter dette selvbillede hos eleverne ved konsekvent at bruge ordet 'studie' fremfor ordet 'lektie'. Det hedder 'studietime' (ikke lektietime), 'studietorvet' og 'studieparathed'. Ord skaber, hvad de nævner! Og vi tror på, at vi har fat i noget af det rigtige. Vi har ikke fået lavet en undersøgelse af, hvordan vores elever klarer sig på deres ungdomsuddannelser. Det er dog vores indtryk, at de generelt klarer sig godt. På vores årlige uddannelsescafé hører vi gang på gang fra de tidligere elever,

at de har fået gode studievaner med sig fra SKALS. De undrer sig over, hvordan elever i deres klasser på gymnasiale uddannelser kan møde uforberedte op til undervisningen - at de ikke tager ansvar for egen læring. Og de fortæller vores nuværende elever, at de skal være glade for, at de går på en studieforberedende efterskole.

Studieretninger kvalificerer undervisningen

På SKALS vælger eleverne mellem 9. og 10. årgang samt mellem forskellige spændende studieretninger. Det giver muligheden for kvalificeret og tidlig specialisering og for - allerede forud for et efterskoleophold - at tænke i uddannelse. Fra skoleåret 2012/13 lancerede SKALS en helt ny pædagogisk platform med studieretninger for at styrke den boglige og gymnasieforberedende profil. Pædagogikken bygger på en personligt udformet undervisning, som er begrundet i, at alle mennesker er forskellige, lærer på forskellig måde og i forskellige tempi. På SKALS er det elevens personlighed, mål og ambitioner, som ligger til grund for undervisningen. Vi har kvalitetspræget undervisning i højsædet og den enkelte elev i centrum - i alle fag og på alle niveauer. Undervisningen baserer sig på lige dele undervisningsdifferentiering og niveaudeling og er kombineret med et logbogssystem og personlig vejledning, hvor den enkelte elev løbende forholder sig til og følger op på sine læringsmål. Målet er, at eleven udfordres og udvikles og opnår højeste studieparathed.

Alle skal udfordres maksimalt

Hovedbegrundelsen bag nytænkningen af skolens organisering har været at give eleverne mulighed for at blive undervist på kryds og tværs, for på denne måde at blive udfordret maksimalt. Niveaudelt undervisning - gennem en undervisningsdifferentieret tilgang - er i virkeligheden en alt for snæver betegnelse. Det dækker alene over niveauet, men der er i virkeligheden behov for at se på hele skolens organisering, på grupperinger, på elevens evner og læringsstil - med udgangspunkt i hvert enkelt elevs læreproces. På SKALS tror vi på, at undervisningen bedst lykkes for både lærere og elever, hvis alle er placeret på lige præcist det niveau og på den studieretning, der passer til den enkelte.

Lisbeth Storgaard Rose-Hansen (Skoleleder på Viborg Private Realskole)

Som samarbejdspartner oplever jeg Skals Efterskole som et sted med store drømme, store visioner og med modet til at turde gå forrest. Skolens fokus på at skabe en international bevidsthed og øge kendskabet til andre nationer og kulturer vil være med til at skabe generationer af unge, der formår at se deres eget og andres liv som en del af en større sammenhæng - det er bestemt et efterskoleophold værd!!

STUDIERETNINGER

9. ALMEN	9. c CAMBRIDGE	10. Culture ALMEN	10. Science ALMEN	10. c CAMBRIDGE	SIP PROJEKTKLASSE
FSA	FSA/IGCSE	FS 10	FS10	IGCSE	ENGELSK/PRØVEFRI
Fagpakke: Dansk6 English4 Matematik4 Tysk/Fransk4 Fysik/Kemi3 Historie1 Samfundsfag2 Kristendom1 Geografi1 Biologi1 Idræt1 I alt:28 timer	Fagpakke: Dansk6 English4 Maths4 German/French4 Comb. Science4 Historie1 Samfundsfag2 Kristendom1 Geografi1 Idræt1 I alt:28 timer	Fagpakke: Dansk 6 English 4 Matematik 4 Tysk/Fransk4 Fysik/Kemi4 (Valg) Projekt/Talent4 I alt:26 timer	Fagpakke: Dansk6 English4 Matematik4 Fysik/Kemi4 (Valg) Projekt/Talent4 I alt:26 timer	Fagpakke Danish6 English4 Maths4 Comb. Science4 German/French4 Global Perspectives 4 I alt:26 timer	Fagpakke Deltagerstyret projektarbejde I alt:26 timer

SELVSTÆNDIGHED OG VEDHOLDENHED

På SKALs er 'selvstændighed' og 'vedholdenhed' nøglebegreber. Er man selvstændig og vedholdende, kan man nå langt her i livet - derfor gennemsyrrer begreberne skolens mindset og dagligdag, som er tilrettelagt med henblik på at gøre eleverne til flyvefærdige, studieparate verdensborgere. Unge mennesker, der tør, kan og vil. Men hvad betyder ordene egentlig - og hvorfor er de så vigtige? Det handler de næste to indlæg om.

AF ANNE MARIE FALK

VEDHOLDENHED

Vedholdenhed: Substantiv, fælleskøn
Betydning: At forfølge en sag eller en målsætning uden at give op

PÅ SKALS ønsker vi at sikre, at eleverne opnår de studiekompetencer, de får brug for i deres videre uddannelsesforløb. Spørger man studievejledere på gymnasiet og de videregående uddannelser, er der tre studiekompetencer, som er mere relevante end alle andre:

- 1) At de studerende er vedholdende, når de tilegner sig faglig viden.
- 2) At de studerende er selvstændige i planlægningen af deres arbejdsindsats.
- 3) At de kan samarbejde med deres medstuderende om opgaver og projekter.

Vedholdenhed, det at være tålmodig i læreprocessen, er altså én af de vigtig-

ste adgangsbilletter til at knække den akademiske kode. Den kompetence er måske endda vigtigere end at have konkret faglig viden. Men hvordan lærer man at være vedholdende - og hvordan arbejder vi med det på efterskolen?

På SKALs kan 'vedholdenhed' helt konkret betyde:

- At eleven holder fast i sit valg af efterskole og gennemfører sit ophold fra start til slut
- At eleven under sit efterskoleophold sætter sig nogle mål - fagligt, socialt og personligt - og holder fast i at nå dem
- At eleven under sit efterskoleophold tager nogle valg i form af fag, aktiviteter og egne initiativer og efterfølgende står ved disse valg og gennemfører
- At eleven under sit efterskoleophold foretager fremtidige valg i forhold til en ungdomsuddannelse og efterfølgende kan arbejde sig frem mod disse valg

Vedholdenhed er tæt forbundet med det at foretage valg

Allerede inden eleverne starter på efterskole, bliver de placeret i en situation,

hvor de skal foretage de første valg: Vil du bo sammen med både drenge og piger, vil du have Mediefag eller Drama, ønsker du at komme i Cambridgeklasse eller Projektklasse...? Det er klart, at når først eleverne er i fuld gang på efterskolen, skal vedholdenheden stå sin prøve - sammen med rigtig mange andre typer af valg, der naturligt kommer. Det, at være vedholdende, er oftest forbundet med oplevelsen af succes. At nå sine mål giver en vigtig tilfredsstillelse og mod på at sætte nye mål.

Hvordan vejleder efterskolen så bedst eleverne?

Her spiller kontaktlærerfunktionen en stor rolle. Det er vigtigt, at vi som nærværende og interesserede voksne blander os i elevernes valg og stiller spørgsmål. At vi gør eleven opmærksom på konsekvenser og muligheder i det valgte eller det fravalgte. At vi 'forstyrrer' elevens forestilling om, at et givent valg ikke kan gennemføres. Det er vigtigt, at vi tager eleven alvorligt, men samtidig lader dem kende vigtigheden i at holde fast - også selvom det kan gøre "ondt".

Ligeledes spiller studievejlederfunktionen en væsentlig rolle. På SKALs har hver enkelt elev individuelle samtaler med deres studievejleder to gange om året, gerne flere hvis behovet er der. Her vejledes eleven i den mangfoldighed af muligheder, der ligger og venter på dem efter grundskolen. Her foretages valg af ungdomsuddannelse på baggrund af en snak om elevens forhold til blandt andet værdier, ønsker og livsforløb.

AF OLE NIELSEN

SELVSTÆNDIGHED

Selvstændighed: Substantiv, fælleskøn
Betydning: At have sine holdninger og at turde stå ved dem.

PÅ SKALS betyder 'selvstændighed':

- At man i forskellige sammenhænge giver udtryk for sine meninger og holdninger
- At man tør gå imod strømmen og mene noget andet end vennerne
- At man i sit uddannelsesvalg ikke bare vælger det som vennerne, lærerne og mor forventer... men tager den beslutning, der er den rigtige for en selv

På SKALS udfordrer vi eleverne på deres tanker og ideer. Når jeg underviser i samfundsfag, fortæller jeg eleverne fra begyndelsen af året, at uanset hvor de står, så er jeg i opposition. Groft sagt: Er de røde, så er jeg blå. Er de blå, så er jeg rød. Det gør jeg for at få dem til at formulere deres holdninger, og jeg elsker at provokere dem. Men selvstændigheden udvikles jo ikke kun i mødet med os voksne. Den udvikler sig i høj grad også i mødet ung-til-ung. Eleverne er her ikke ret lang tid, før de dropper rollespillet

og 'sminken', for når man er sammen i døgn drift, er man nødt til at være sig selv. Mængden af sminke falder proportionalt med tiden... Det pudsige er, at jo mere ens, eleverne bliver i tøjstil osv., jo mere udvikler de sig i selvstændige retninger. Ikke mindst, fordi, der hele tiden er nogen at spille bold med. Det er vigtigt.

Eleverne skal udfordres

De unge skal lære at forme deres egne meninger og holdninger, men de skal også kunne lytte til andre. Selvstændighed er ikke altid at holde fast på sit eget, men at kunne lytte til andre og bruge det konstruktivt. Det bruger vi fx husmøderne til. Vi mødes cirka en gang i ugen og diskuterer det, der rører sig i ungegruppen lige nu. Det udfordrer dem også til at tænke over, hvor de selv står. Måske mener de noget andet end den nærmeste veninde? Det er godt at opleve, at hvis man kan argumentere for sine holdninger, så respekteres det også.

Vores rejser er også med til at udvikle de unges selvstændighed. Jeg beundrer dem for deres mod til at hoppe ud i situationer, hvor det nogle gange gynger under dem. Jeg synes, det er sejt, at man tør flytte ind hos en helt fremmed familie i Italien, Irland eller hvor det er henne. De bliver udfordret til at kunne begå sig i fremmede omgivelser; med en livline til os, selvfølgelig.

Når eleverne lærer at tage selvstændige beslutninger i det små, udvikler det

også deres evne til at tage selvstændige beslutninger, der rækker længere ud. Er man blevet udfordret i sit uddannelsesvalg og har derved taget et selvstændigt valg, øger det også muligheden for at gennemføre uddannelsen – man har jo selv valgt det!

Vores vigtigste opgave

Det er selvfølgelig ikke kun hos os, at de unge udvikler deres selvstændighed. Men der kommer turbo på processen hos os. Vores vigtigste opgave er ikke at lære dem tyske verber, at finde nulpunkter i 2. grads funktioner og at kende alle grundstofferne i det periodiske system. Vores vigtigste opgave er at sende dem videre ud på deres færd med masser af mod på livet og lyst til at fortsætte deres udvikling. Men det gør jo ikke ligefrem noget, at de også lærer det andet.

Ulla og Jens Busch (tidligere forældre)

En herlig blanding af innovativ tankegang, kompetent læring, efterskoleliv kombineret med høj faglighed og rummelighed under beskyttende vinger. Et år, der ender med et hold elever, som har fået en ballast til deres videre færd mod voksenlivet og ikke mindst mod videre uddannelse.

"Vores vigtigste opgave er at sende dem videre ud på deres færd med masser af mod på livet og lyst til at fortsætte deres udvikling. Men det gør jo ikke ligefrem noget, at de også lærer det andet."

4 HVOR ER VI OM 5 ÅR?

En efterskole som SKALs befinder sig altid i et krydspres mellem det idebårne, det pædagogiske og det forretningsmæssige. Men hvor er skolen om 5 år? Det spørgsmål stiller vi os selv hvert år. Har vi nogensinde fået ret?

AF SVEN PRIMDAL

LAD DET VÆRE SAGT med det samme: Nej, det har vi ikke. Det er aldrig lykkedes at forudsige fremtiden fuldstændig præcist. Men det er heller ikke pointen...! Den kommer jeg til.

Den bedste skole

Skals Efterskole er en gymnasieforberedende efterskole med et ambitiøst og krævende læringsmiljø. Initiativet til skolens etablering er taget af mennesker med tilknytning til erhvervslivet. Skals er normeret til 144 elever (72 piger og 72 drenge fordelt på 9. og 10. årgang).

Skolen er inspireret af Grundtvigs tanker om, at vi gennem samvær, samtale og undervisning kan blive klar til livet. SKALs' styrke er kendetegnet ved, at skolen altid har været på forkant med de

udfordringer, som har været den givet. Det har været praksis at udvikle skolen 'step by step'. F.eks. er der gennem tiden sket en bevægelse fra:

- "borger- og håndværkerskole" til "verdensborgerskole"
- traditionel niveaudeling til aldersintegreret niveaudeling
- fra en enstrengt 9.-10. kl. skole til en flerstrengt gymnasial forberedende skole, der matcher både nationale og internationale krav
- integreret vejledning med alt hvad det betyder for den enkelte elevs afklaringsforløb
- valgfag til linjefag
- traditionelle udvekslingsrejser til studierejtningsrejser som bringer elevernes færdigheder videre ud i verden

Vi søger altid de initiativer, som fastholder den oprindelige intention med skolens pædagogiske sigte - samtidig med at vi har blik for yderligere perspektiver (f.eks. at bringe 'det internationale' et andet sted hen.) Vi er en skole i vedvarende pædagogisk bevægelse

på såvel indholdssiden som i forhold til overordnede rammer. Der skal løbende ske tilpasninger og tages yderligere skridt med den hensigt at afbalancere skolens identitet med det pædagogiske koncept i tiden. Det skal sikre skolens fortsatte succesfulde udvikling og status som "den bedste skole" for de elever som vælger SKALs.

Frihed forpligter

Enhver efterskole - også SKALs - er overflødig, indtil det modsatte er bevist. Det er efterskolernes eksistensvilkår - sådan sat på spidsen. Det kan lyde makabert - og har sikkert ind i mellem også kunnet føles sådan. Der findes næppe nogen anden skoleform, der så massivt og konstant er underlagt et legitimationspres, som netop de frie skoler. Til gengæld findes der næppe heller nogen skoleform, hvor friheden er så udbredt. Det er på én og samme tid både skoleformens skæbne og store udfordring. Friheden er en positiv frihed, som udfordrer muligheden og evnen til at udfylde ens potentiale. Friheden er fri,

fordi den giver muligheder. Det er en frihed til... og ikke en frihed fra. Så friheden forpligter. Vi skal fylde den ud med det, der giver mening. Vi skal realisere vore ønsker og drømme og gøre skolens vision levende. Afsøge frihedens muligheder, så intet bliver som det, det var. Vi skal afsøge efterskoleformens yderste rammer - måske turde sprænge rammerne og opfinde en ny opskrift på (frem)tidens SKALs. Et bud kunne være: *Et nytænkende, progressivt kostskolemiljø for unge i alderen 14-17 år med fuldt fokus på kundskaber, globalisering og personlig dannelse.*

Konstant udviking er et krav

Det er vigtigt, at der hele tiden sker en udvikling af skolens tilbud. Interessen for SKALs som en boglig og international orienteret skole skal bevares og udbygges. Vi har brug for tydeligt at profilere os - både til lands, til vands og i luften! Vi bør og skal som skoleform udnytte de særlige muligheder, vi har for at lave et tilbud, der gør eleverne bedst muligt egnede til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Vores tilbud bør således også være et reelt alternativ til de øvrige skoleformer.

Vi må på SKALs foretage et indholdsmæssigt valg på de unges vegne, som tager udgangspunkt i skolens profil. Det er skolens ansvar at lægge et tilbud frem, som eleverne reelt kan vælge. Vi skal skabe et nytænkende og progressivt kostskolemiljø for unge i alderen 14-17 år med fuld fokus på kundskaber, globalisering og personlig dannelse.

Vi skal stille spørgsmål

Vi skal på SKALs turde gøre fremtiden til nutiden! Vi skal turde spørge os selv og hinanden om, hvad vi tror fremtiden byder os, som vi skal holde skole på - også fem år fremme i tiden! Hvad med sproget på skolen, skal vi ha' engelsk-sprogede elevhuse? Hvad med kontakten til erhvervslivet - kan der dannes partnerskaber med lokale og internationale virksomheder? Hvordan sørger vi for at være på forkant? Hvordan sikrer vi, at vi udfordrer både uddannelsessystemet samt de unges og forældrenes drømme - og samtidig udvider efterskolebegrebet? Hvordan skaber vi et unikt kostskoletilbud? Hvad er en fornuftig skolestørrelse? Skal vi satse på en større gruppe udenlandske elever? Hvad forventes det, at vi håndterer/mestrer, samtidig med at vi udskiller os?

Med andre og simple ord: Hvad skal vi gøre? (Forretning). Hvad kan vi gøre? (Forventninger). Hvad vil vi gøre? (Fremtid).

Jeg skal minde om, at det fortsat er langt mere interessant at stille spørgsmålene, end det er at hvile i svarene. Svarene skal nok vokse frem, når vi arbejder seriøst med processen. De bliver formet af os, som brænder for skolen og dens eksistens. Succesfulde skoler har succes - men ikke for altid. Nogle af dem dør en langsom død. De dør af de beslutninger, der ikke blev taget, og af de spørgsmål, der aldrig blev stillet, fordi det var lettere at lade være. At praktisere sult i paradiset er nemlig hverken let eller behageligt.

Og vi skal turde svare

Om fem år eksperimenterer vi fortsat med vores åndelige, praktiske og forretningsmæssige opgaver. Vægten er lagt på en fremadrettet tilpasning af skolens unikke kostskoletilbud. Vi holder fast i skolens overordnede profil som boglig, uddannelsesforberedende og international i et socialt miljø, hvor eleverne modnes, afklares og kvalificeres.

Eleverne rejser (endnu) længere væk og taler mere engelsk sammen i et stadig mere internationalt præget miljø med flere udenlandske elever, og Cambridge undervisningen fylder det, den skal.

De tre l'er - IT - International - Innovation - fylder mere i elevernes undervisning. Flere elever er udstationeret i korte praktikforløb i internationale virksomheder i f.eks. San Francisco, Hanoi og Cape Town.

På det bygningsmæssige område har et 'Hus 5' fuldstændt antallet af elevhuse med et samlet elevtal på 160 fordelt på 40 værelser med 4 elever på hvert værelse.

Et nyt multi-auditorium; "Verdenskvadraten" - eller i daglig tale bare "Kvadraten" - er opført med adgang fra nuværende klasseføj i haven ud mod Kærvej. Kvadraten med tilhørende fleksible læringsrum vil understøtte læringsmiljøet i praksis og give de bedste betingelser for et udvidet fag- og teamsamarbejde mellem lærerne.

Vi ser frem mod 2020 med lige dele forventning og glæde!

5 KAN DU HUSKE...?

Der har været nok at forholde sig til gennem de 25 år, men det har altid været sjovt, trygt og udviklende at være ansat på SKALs, og derfor er vi her endnu! ...og vi vil gerne inviteres med til skolens 50 års jubilæum.

AF TINA SERUP & KIRSTEN BENNER

KAN DU HUSKE.... det første år?

Et par dage i marts 1990 var der vældig aktivitet i Skalshallen. Der var ansættelsessamtaler til den nye efterskole. Der kom køkkenfolk, pedeller, nyuddannede (en i skjorte lånt af sin far) og lidt mere erfarne lærere - ja og et par i ens joggingtøj med datteren i en lift.

Ved siden af var der en pløjemark og lidt mursten, men til juli stod der bygninger, der nu skulle fyldes ud af en flok entusiastiske medarbejdere. ALT skulle tænkes – skemaer, pædagogik, ophæng, indkøb, rejse, introuge - ALT. Vi havde ikke lært at samle reoler på seminarier, så da en reol til et køkkendepot var samlet, måtte forstanderen skille det ad, bære delene ind i rummet, hvor det skulle være – og samle det hele igen.

Da eleverne så kom og manglede knage, brusebadsforhæng, reoler m.m. blev vi rigtige gode til at sige enten: "Det kommer" eller "Rom blev ikke bygget på en dag."

Det var også året med skohylden! Sikke et projekt... Alle elever skulle have hjemmesko stående i en reol på skolen og skulle således skifte, hver gang de gik frem og tilbage mellem husene og skolen. Vi kunne have ansat en fuldtidslærer til at stå i døren og sige: "Skift sko".

Skoledragter var ikke bare noget, vi købte. Nej, vi skulle få hver enkelt elev til selv at sy en skolebluse – i tre festlige farver, så der var MANGE sømme at sy! Sikke et gedemarked med kun to private symaskiner, men vi gennemførte!

Vi var så moderne, at vi tillod os at indføre obligatorisk EDB-undervisning, og vi turde sige højt, at vi tog det med skole og faglighed alvorligt. Desuden skulle vi være internationale, så hvem troede vi lige, at vi var? Omegnens efterskolefolk

1993

spåede os vist ikke lang fremtid, og i hvert fald måtte det være en skole helt uden ånd, når vi kunne indføre noget så koldt og kynisk som EDB-maskiner, eller kaldte vi det allerede computere i 1990?

For øvrigt ændrede EDB-undervisningen navn til etb – senere it – inden det helt blev afskaffet.

Den første time af EDB-undervisningen gik næsten med blot at finde tænd- og slukknappen. Unge vidste ikke meget, hvilket bedst kan illustreres med

Jørgen Pedersen (tidligere lærer)

SKALs er en spændende skole med megen humor og dedikerede mennesker på alle niveauer - genererer et drive hos ansatte og elever!

historien om en elev, der skulle trykke på "Alt"-knappen, men selv om hun brugte begge arme og hænder, kunne hun dårligt nok ramme alt, altså samtlige taster.

Fagligheden skulle dygtiggøre til fremtidens erhvervsliv, så eleverne kunne vælge alle tre sprog: engelsk, tysk og fransk, og der var fag som japansk, teknisk tegning, elektronik og serigrafik på skemaet – fag der for længst

er gledet ud igen til fordel for nye – bl.a. kinesisk, hardball, Body, Mind & Soul.

Vores internationale profil bestod bl.a. af ønsket om udenlandske elever, men den første kom først i 2000, og vores internationale horisont gik kun til og med vores europæiske fælleskab i EF, som det hed dengang. Dog rejste vi helt til Luxembourg, hvor vi så bl.a. Europa-Parlamentet og Europaskolen. Det blev vist også til en enkelt fodboldkamp

med nogle unge luxembourgere et af årene, og eleverne lavede gymnastikopvisning på Place d'Armes.

Vi har for længst haft gæstelærere fra hele verden, og ud over, at SIP-klassen har været i Nepal flere gange, har vi nu også en udvekslingsskole i Hanoi.

Kan du huske...

HVORDAN VORES PÆDAGOGIK VAR?

I de første mange år var der ingen kære mor. I introugen skulle eleverne gå langt og gerne gennem en å, våde og trætte bygge en bivuak – i regnvej, forrette sin nødtørft bag et træ og selv slå en fisk ihjel og stege den til deres aftensmad. Det gav sammenhold! I dag har vi næsten både en plan B og plan C. Vi skulle jo nødtigt have nogen til at rejse hjem, fordi de ikke "har lyst". Blev nogen taget på nightrun, blev de kørt et stykke uden for byen og skulle så gå på trapper med lavtsiddende gelænder – læs: gå langs jernbanen, så de kunne finde hjem.

Kan du huske... DE BLÅ MØBLER?

I de første år havde vi ikke råd til hyggemøbler. "Det kommer" – og det gjorde det: vi købte nogle billige blå veloursofaer fra et nedlagt diskotek i Grenå. Så blev der indrettet hyggelohjørne i spisesalen lige inden for døren, og fællesrummene i husene fik opholdsmøbler. Ingen var i tvivl om,

hvor møblerne tidligere havde stået, da lugt af både gammel alkohol, røg og opkast dagligt mindede os om det. Møblerne var også årsag til, at der blev lavet bål af ødelagte møbler hver fredag efter fredagsrengøring, da møblerne simpelthen ikke kunne holde til at blive flyttet.

Kan du huske...

DA VI SENDTE EN BALLON AFSTED?

Forstandere og andre har været gode til at lave reklame for SKALs. Vi har været i medierne mange gange. Måske er det ikke med stolthed, når det drejer sig om besøg af en hashhund, og dog - det viser, at vi tager alt seriøst, og stort set alle andre omtaler har været positive. At komme på "det store TV" med opsendelse af en ballon var stort!

Kan du huske...

ANNUS HORRIBILIS?

Skoleåret 94/95 gik det hele galt: En kollega kørte galt, en havde bækkenløsning, en anden blødende tyktarmsbetændelse, nogen var på barsel, og vi tilbageværende havde MANGE ekstra undervisningstimer og ekstra tilsyn. Det var svært at få lærere, og hvis en lærer dristede sig til at kigge på skolen, blev vedkommende ansat. Da så et kollegapar fortalte, at de skulle skilles, og den ene ville rejse, kiggede et par af os på hinanden og sagde: "De får os ikke!"

Ånden på SKALs har **ALTI**D været sådan. Vi står sammen, når det gælder!

Kan du huske...

MADEN?

På alle områder – også madområdet - er der sket noget. I begyndelsen blev der sat en meget lille skål med salat på hvert bord med plads til seks elever, og det meste kom retur til køkkenet. I dag er der stort tag-selv-salat-bar både middag og aften, og der bliver spist godt af det.

Kan du huske...

POSTKASSEN?

Vi har også forsøgt os med en postkasse. Kom en elev for sent, skulle denne i middagspausen – udstyret med en nøgle – gå et godt stykke ud af jernbanen til en postkasse. Med nøglen kunne man låse op og finde et stempel med følgende tekst: Aldrig mere for sent! Så kunne de lære det..... eller i hvert fald fik de frisk luft den dag.

Kan du huske... DA VI FIK SIP?

Nogle er mere omstillingsparate end andre, og det tog da også nogle år at få SIP-klassen integreret som en del af SKALs. I dag er alle stolte over at være ansat på den skole, der samler flest penge ind til Danmarks Indsamling.

Projektklasserne har virkelig lavet mange spændende projekter, gode film og har narret de andre elever, fx da SIP-eleverne lavede en artikel om Illulmerne, der havde levet på Skalseggen for mange år tilbage. Vi skulle – gad vide for hvilken gang – bygge til skolen, og i udgravningsfasen støtte man ind i potteskår. Den greb SIP-eleverne og opfandt en historie, som resten af flokken troede på.

Kan du huske... HVILKE ORD VI IKKE BRUGTE I 1990?

Rummelighed, læringsstile, mange intelligenser, refleksion, coaching, cooperative learning, kompetenceudvikling, globalisering, omstillingsparat, læringsrum, anerkendende pædagogik, integration, supervision, hands-on, dokumentation, innovation, inklusion, mindfulness, systemisk, tænke ud af

boksen, girafsprog, indånder/udånder, classroom management, elevplan, cutter, unge med ondt i livet, salatbar og cykelhjelm, curlingforældre, mobiltelefon, viralt, blogs, Snapchat, Facebook, selfies, Google, smartboard, laptop og andre it-relaterede ord.

6 GAMLE ELEVER HOLDT BRYLLUP PÅ SKOLEN

Søren og Melanie Dalentoft mødte hinanden på Skals Efterskole i 1992. Og holdt deres bryllup samme sted ti år senere.

REPORTAGE

-KAN I HUSKE Luxembourg-turen med Niels Bygballe? Han var EU-fanatiker og blev simpelthen så sur, da Danmark stemte nej i '92, siger Melanie Iversen Dalentoft og bladrer i fotoalbummet. Vi sidder i køkkenet hos Melanie og Søren Dalentoft i Grundfør nord for Århus, hvor deres gamle skolekammerat, Morten Fogtmann også bor lige nu. Han har lige solgt hus og er sammen med sin kone og tre børn blevet budt indenfor, imens de venter på nøglen til deres nye hus. Melanie, Søren og Morten mødte hinanden som elever på Skals Efterskole i 1992-93 og har holdt sammen lige siden. Det er ikke en overdrivelse at sige, at Skals Efterskole har betydet meget i deres liv.

- Jeg sad i elevforeningens bestyrelse i 12 år, og Melanie har også været med. Skolen arrangerer jo 5, 10 og 25 års jubilæer. Men de holder ikke 15 og 20 års jubilæum, så det har vi selv arrangeret her hos os, fortæller Søren Dalentoft.

2018 / MELANIE, MORTEN OG SØREN

Bryllup i skolens sommerferie

Det stod ellers ikke skrevet i stjernerne fra start, at Søren og Melanie skulle danne par. Det skete først til en Open Air-koncert i 1996, hvor Søren skulle have været afsted med Morten. Han meldte afbud, og så ringede Søren til Melanie. I dag har parret to børn sam-

men og holder kobberbryllup den 3. februar. Og brylluppet i 2002 blev selvfølgelig holdt på skolen.

- Vi var til et bestyrelsesmøde, hvor vi fortalte, at vi skulle giftes og skulle finde et sted at holde bryllup. Så sagde Jytte Spinding, at vi selvfølgelig skulle holde

1991 / SØREN I SKOLENS COMPUTERRUM

det på skolen. Det sagde vi ja til, så datoen blev faktisk lagt efter, hvornår der var ledigt, fortæller Søren Dalentoft.

Det startede med EDB

Oprindeligt valgte både Søren Dalentoft og Morten Fogtmann at søge ind på Skals Efterskole, fordi den lå forrest i EDB-feltet. For Søren var valget let.

- Gudendalens Efterskole havde Commodore 64, men Skals var det eneste sted, hvor de havde pc'ere.

- Ja, 286'ere. Vi programmerede selv i fritiden. I timerne lærte vi vist mest at bruge regneark og skrive på tastaturet, tilføjer Morten Fogtmann

- Og så lærte vi Nancy at trykke på 'Alt' uden at vende tastaturet om og trykke hårdt ned med begge arme, siger Søren Dalentoft med et smil, mens de andre to klukker ved tanken. Søren og Morten

2002 / BRYLLUP PÅ SKOLEN

valgte begge to at søge ind på datamatikeruddannelsen efter Skals og har da også haft karrierer inden for it - Søren som it-chef, mens Morten har udviklet software til flyvemaskiner. I dag arbejder Morten Fogtmann som ingeniør, mens Søren Dalentoft er ansat på tolvte år i en SFO. Det var egentlig tænkt som et 'pause-job', som han endte med at forelske sig i.

Nød at være sammen med andre

Melanie Iversen Dalentoft valgte i sin tid at starte på Skals Efterskole på grund af skolens erhvervsrettede fokus. I dag er hun gymnasielærer og underviser i billedkunst, design og engelsk. Hun husker tilbage på en efterskoletid, hvor hun tegnede 'tatoeringer' på de andre elever og var vild med engelsktimerne.

- Der var et højt fagligt niveau, og det var superfedt, at der også var andre,

som var gode til engelsk. Ellers var det mest alt det sociale, jeg fik med. Jeg nød virkelig at være sammen med andre mennesker hele tiden, siger Melanie Iversen Dalentoft. Hendes mand havde det på samme måde. Det var dog mest Morten, han var sammen med.

- Jeg kan huske, at jeg var så meget ovre ved Morten, at min værelseskammerat en dag flyttede alle mine ting derover, fortæller Søren og smiler. Og der er masser af anekdoter. Som dengang Søren var klog nok til at fortryde, mens Morten gennemførte deres fælles projekt med at stå på rulleskøjter ned ad skolens skaterrampe. Morten har stadig et ar på skinnebenet. Eller dengang de en sen natteme gemte sig på et af skolens toiletter for at lave lektier til næste morgen. Men det er en anden historie...

7 FRA BESLUTNING TIL BEKYMRING TIL SUCCES

SKALs CIC - en afdeling under SKALs Efterskole

AF BENT KJÆR

SKALs EFTERSKOLE er og har altid været en skole i bevægelse. Vi er altid på udkig efter tilbud, der kan styrke vores gymnasieforberedende og internationale profil, så da vores daværende koordinator i 2007 blev opmærksom på, at Cambridge University havde en stor afdeling (Cambridge International Examinations, CIE), der udbød internationale eksaminer, gav næste skridt faktisk sig selv.

Økonomien gav rynkede bryn

Vi startede med Cambridge Engelsk som et valgfag i august 2008 og kørte programmet succesfuldt i 2 år. I 2010 blev SKALs kontaktet af Tim Lakin, som på daværende tidspunkt var Regionschef for Cambridge International Examinations.

Han havde bemærket en stigende interesse fra specielt efterskoler i Danmark og hans ide var at pege på SKALs som en Cambridge Associate – et center, der fungerer som bindeled mellem Cambridge University og de enkelte skoler – og som den første Associate skole i Danmark. Et sådant projekt er jo ikke noget, man bare springer hovedkulds ud i, og derfor blev det indgående diskuteret i hhv. bestyrelsen og i medarbejderrådet. Der var bekymring for, om projektet ikke ville kunne bære sig selv økonomisk. Det blev aftalt, at der blev oprettet en delvist separat afdeling: SKALs CIC (Cambridge International Centre) og at afdelingen fik 3 år til at generere et overskud.

I opstartsfasen udsendte vi en rundspørge, som skulle kortlægge, om der var interesse for Cambridge IGCSE (International General Certificate of Secondary Education) og Cambridge Engelsk i særdeleshed. En del skoler meldte positivt tilbage og ca. 15 af dem indgik aftale med os. Derved var SKALs CIC en realitet. 1. maj 2011 indgik forstanderen

Marianne Jakobsen (tidligere forælder)

Et år på Skals Efterskole udvikler eleven mentalt, socialt og fagligt. Undervisningen er på et højt niveau. De lærer at tage ansvar for livet og indgå i tæt socialt samvær/fællesskab. Der opstår venskaber for livet.

for SKALs og CIE en 3-årig aftale, som kunne genforhandles igen i foråret 2014.

Et frugtbart samarbejde

Siden er der sket utrolig meget. Der er kommet nye folk ved roret, der er kommet mange flere skoler med i vores netværk, og afdelingens økonomi hænger sammen. I skrivende stund er 42 10. klasser centre, privat-, ungdoms-, folke- og efterskoler med i netværket og en del flere står på spring. Set i bakspejlet har

2007-08

afdelingen gennemgået en noget turbulent tid. I begyndelsen havde medarbejderflokket store problemer med at identificere sig med projektet - primært af frygt for, at afdelingen ville skabe konkurrence til SKALs Efterskole. Hvis afdelingen ydermere ville være en økonomisk klods om benet, så ville SKALs CIC aldrig overleve. Det har heldigvis vist sig, at samarbejdet med Cambridge har været yderst frugtbar og positivt. Dertil kommer, at der generelt i Danmark er en stærk stigende interesse for internationaliseringen af uddannelsesstilbuddene lige fra grundskoleniveau til og med ungdomsuddannelserne. Flere og flere gymnasiale studieretninger bygger på et internationalt indhold samtidig med, at der opstår flere og flere IB skoler (International Baccalaureate), hvor de unge kan færdiggøre deres ungdomsuddannelse med en international standardiseret uddannelse. Dermed er fødekæden fra grundskole/efterskole over ungdomsuddannelserne til universiteterne intakt.

Et sundt mix

I dag er SKALs Cambridge-klasser de første, der bliver fyldt op, og der er sket en fordobling af antallet af elever. Introduktionen af Cambridge IGCSE giver også mulighed for, at flere unge med udenlandsk baggrund kan søge optagelse på danske skoler.

Antal skoler i netværket:

- 1. august 2013: 28 skoler
- 1. maj 2014: 33 skoler
- 1. august 2014: 41 skoler
- 1. juli 2015: 48 skoler (est.)

Antal eksamenstilmeldinger:

- 1. Juni 2013: 820 entries
- 1. Juni 2014: 1076 entries (gennemsnit: 38 pr. skole)
- 1. Juni 2015: 1500 entries (est.)
- 1. Juni 2016: 1900 entries (est.)

Der er nu en konkret mulighed for at kunne gå i skole på lige fod med danske unge, og det "sunde mix" af danske og udenlandske unge giver en spændende og udviklende udfordring for lærere og elever.

Alt i alt: Vi kan godt tillade os at kalde SKALs CIC et godt aktiv for skolen, og kun tiden vil vise, hvordan dette internationale 'eventyr' ender.

8 "HVOR SKAL VI HEN, DU?"

Fra traditionelle udvekslingsrejser til rejser med afsæt i faglighed og studieretning...

AF SVEN PRIMDAL

LIGE FRA 1. SKOLEDAG var der udsyn på SKALs. Det var som om, at udsagnet "At rejse er at leve" blev hele skolens motto. De tre første år gik turen til Luxembourg som fælles skolerejse, hvor fascinationen af det europæiske fællesskab var det bærende indhold. Skoleåret 1993-94 var et overgangså fra rene fællesrejser til begyndende klasseopdelte udvekslingsrejser. I dette år besøgte en enkelt klasse en skole i Holland, mens de øvrige klasser besøgte skoler i Sydtykland, hvorefter der blev samling på eleverne med et ophold på tre dage i Luxembourg.

Fra og med skoleåret 1994-95 udvekslede skolen med fem lande i Europa, hvor eleverne kunne vælge frit. Alle elever havde et udvekslingsmodul på skemaet, hvor de forberedte besøg og trænede i værtsrollen. Der var således besøg fra de

fem lande fem gange i løbet af skoleåret. Efter sigende var eleverne til sidst overmættede af disse mange besøg (læs: forstyrrelser).

Med skoleåret 1995-96 fik skolen endelig den udformning af rejserne, som viste sig at skulle vare ubrudt frem til for få år siden, da de første oversøiske rejser kom på skoleskemaet. Under overskriften 'ung-møder-ung' rejste halvdelen af eleverne i mere end 15 år ud om efteråret, hvorefter den anden halvdel rejste om foråret. Det gav plads i sengene på Kærvej, som så blev overtaget af 3 udenlandske skoleklasser fra tre forskellige lande. Alt i alt 6 udvekslingslande var i spil. Det var hver gang et større logistisk puslespil, som dog altid gik op i sidste øjeblik. Der blev udvekslet med Finland, Tyskland, Holland, Belgien, Irland, Spanien, Italien, Bulgarien, Rumænien, Polen og Schweiz. Derudover blev der indgået aftaler om Comenius sprogudvekslingsrejser af 14 dages varighed med Polen og Tjekkiet. Også Nordplus projekter med Finland var et fast tilbagevendende arrangement i flere år. I en periode over to år var skolen endvidere engageret i et

Kan du huske...

DENGANG DER MÅTTE RYGES PÅ SKALS?

I 1990 var hus 2 "rygerhus": Der måtte ryges i fællesrummet, og personalet kunne ryge på lærerværelset. Vi havde også en såkaldt "rygerbus" for rygende elever og lærere, når vi kørte på tur. Det var altid et fantastisk syn at se den bus holde pause på rasteplasser, for inden der kom elever og lærere ud (for at ryge), kom der masser af røg ud!

Senere flyttede vi rygning til diverse rygeskure med forskellige regler: For alle, for rygere og ikke andre, for rygere med rygertilladelse... Rygning på lærerværelset blev indskrænket til den sidste del af hhv. formiddags- og middagspauser. Det blev afløst af, at rygende kolleger kun måtte ryge om aftenen, hvis den man var på tilsyn med sagde god for det, og til sidst kun ud af vinduet – og nu må der slet ikke ryges.

Kan du huske...

E-twinning projekt med deltagelse fra Rumænien, Spanien og SKALS.

Endelig bør nævnes den årlige fælles skolerejse til Berlin, som stadig hvert år i september ryster eleverne sammen og giver dem store kulturelle, historiske og politiske oplevelser. Mange elever har gennem årene nydt det faste opholdssted, Singer 109, i nærheden af Alexanderplatz.

Længere ud i verden

"Time for a change" var vist udsagnet på lærerværelset for et par år siden. Efter mange års udveksling stod skolen over for nye udfordringer på det internationale område. Hvordan bringes elevernes færdigheder videre ud i verden? Hvordan får eleverne lyst til og mod på at tage skridtet videre, så de kan bruge deres faglighed i en ny international kontekst? Hvordan

kan fagspecifik undervisning og en stærk sproglig forståelse kobles på en rejse ud i verden, så det sproglige fokus og fagligheden udbygges - samtidig med at læringsbegreberne sættes ind i en autentisk ramme?

Fælles for eleverne på SKALs er nysgerigheden for den verden, de lever i, og ikke mindst evnen til at kunne forstå

"SKALS GAV MIG DET SIDSTE SKUB UD AF DANMARK"

Caroline Andsager Højlund / ELEV 09-10

Mit år på SKALS efterskole er et af de mest mindeværdige år i mit liv. Fyldt med gode oplevelser og mange nye venskaber. Jeg er blevet spurgt, hvad SKALS har givet mig med i rygsækken - men jeg tænker også over hvorfor det lige præcis var SKALS, som kom med i rygsækken. På efterskolens hjemmeside står der: SKALS er en gymnasieforberedende og international efterskole med et ambitiøst læringsmiljø. Det fangede mig, da jeg gik i 8. klasse. Jeg havde altid vidst, at jeg gerne ville på gymnasiet. Jeg vidste også, at jeg elskede at rejse og gerne ville være udvekslingsstudent efter efterskolen. Jeg tog derfor på SKALS for at forberede mig til gymnasielivet og blive klar til et år i udlandet.

Udveksling gav blod på tanden

En af de ting, der gav rigtig meget, var udvekslingsopholdet på en uge. Min klasse kom til Italien, og jeg ville ønske, at jeg kunne sige, at det var en succesoplevel-

se for alle. Der var mange, som ikke brød sig om deres værtsfamilier, om maden, og om italienernes engelskni-veau - men for mig var det en personlig succes. Jeg fandt ud af, at selvom mit værtskabs engelskkundskaber var meget begrænsede, kunne vi kommunikere med fagter og tegninger, og vi gav ikke op. Jeg var også rimelig hurtig til at fange nogle italienske gloser, hvilket gjorde kommunikationen nemmere. Det gav mig endnu mere blod på tanden, at jeg efter rejsen med SKALS vidste, at jeg var åben over for et nyt sprog, en ny kultur og nye mennesker.

Videre til Brasilien og Peru

Efter efterskolen tog jeg afsted som udvekslingsstudent i Brasilien og havde et fantastisk år der. Jeg brugte mange af de ting, jeg havde lært på efterskolen, og på dårlige dage var mine efterskolevenner kun et Skype-opkald væk. Jeg har altid været besat af at rejse, og opholdet på SKALS og senere i Brasilien har ikke gjort den besættelse mindre. Efter gymnasiet tog jeg afsted til Peru med en af mine veninder for at blive engelsklærer i en gratis sprogskole. Jeg håber, at jeg som lærer dér har givet nogle af børnene lyst til at komme ud og opleve verden, ligesom SKALS gav mig det sidste skub ud af Danmark og gav mig mod på at rejse og give slip på de trykke rammer herhjemme.

"JEG HAVDE ALDRIG HAFT MODET TIL AT REJSE ALENE..."

Tanja Andersen / ELEV 09-10

Inden jeg startede på SKALS, var jeg utrolig genert, og engelsk - det skulle jeg bestemt ikke snakke foran andre. Efter kort tid havde jeg allerede lært, hvilken glæde det er at være blandt andre mennesker hele tiden og nyde nye venskaber. I efteråret skulle min klasse udveksle med en klasse fra Irland. De kom først til Danmark, og mødet med dem var noget af en udfordring for mig; pludselig duede det ikke at være genert og ikke turde at snakke engelsk. Da det i foråret blev vores tur til at besøge dem i Irland, blev udfordringen endnu større. Vi skulle bo hos hver vores værtsfamilie, så nu havde jeg heller ingen danskere at støtte mig op ad. Det var en stor udfordring, der siden har vist sig at være temmelig afgørende for min fremtid.

Frivillig i Uganda

Mit efterskoleophold - og særligt vores kontakt med irerne, gjorde mig langt mere selvstændig. Jeg begyndte at tro på mig selv, og da jeg fandt ud af, at dem jeg skulle snakke engelsk foran, måske heller ikke selv var mestre i sproget, så var det jo slet ikke så slemt. Det har været medvirkende faktorer til, at jeg sidst på året 2014 havde mod til at rejse alene til Uganda i to måneder, hvor jeg arbejdede som frivillig på et børnehjem. I Uganda boede jeg hos en lokal værtsfamilie og skulle snakke engelsk hver eneste dag i to måneder. Jeg skulle klare mig selv, træffe store beslutninger, overvære de mest frygtelige ting og ikke mindst opleve de mest fantastiske og livsbekræftende ting. Jeg rykkede en masse personlige grænser ved at rejse alene, leve i uvante omgivelser, springe bungee jump, river rafte, og ved at sove alene i et telt i en nationalpark, hvor flodhestene gik frit rundt om natten. Min rejse til Uganda har været en exceptionel oplevelse, men der er ingen tvivl; jeg havde aldrig haft modet til at rejse alene til udlandet uden mit lærerige ophold i Irland og på Skals Efterskole.

sammenhængen i en global verden. Mange unge kan i dag se frem til et job, hvor det at kunne begå sig globalt i forskellige kulturer er påkrævet. Den egenskab har de med sig, når de forlader SKALS. Samtidig oplever skolen, at de tager fra SKALS med et ønske om at gå ud i verden og gøre en forskel. PÅ SKALS bliver eleverne verdens-borgere! De lærer at forstå menneskers hverdag ude, og det skaber større forståelse for alle slags mennesker og vilkår hjemme.

Skolen søger i sin hverdag kontakt med den internationale verden. Verden skal

erobres hver eneste dag! Vi taler meget om verden og verdens problemer, vi henter udenlandske gæstelærere og spændende foredragsholdere til skolen, og eleverne kommer i årets løb på to udenlandsture.

I dag kommer eleven - på baggrund af sit valg af studieretning - afsted på en af tre udvekslingsrejser:

- En uge til Irland/London/Dublin, hvor vi gæster en skoleklasse i Limerick, som efterfølgende besøger SKALS
- En sprogrejse på 14 dage til Cambridge i England eller en udvekslingsrejse til en

til en Cambridge-skole i Hanoi, Vietnam

- En kulturrejse til Nepal i 14 dage for skolens internationale projektklasse (SIP)

Udgangspunktet er en form for social poetik, hvor målet med at rejse ud i verden er at opleve at være der på lige fod med værten, at dele hverdagen med primært andre unge, at bruge velkendte etnografiske metoder for at forstå verden, at være til stede, at skrive dagbog, at bringe sig og sin egen kultur i spil i mødet. Og vigtigst af alt: Det må aldrig blive et postkolonialistisk efterskoletrip til

et eksotisk land! Vi skal bygge broer ud af efterskolens ø-rige med forbindelse til steder i verden, som opliver og oplyser eleverne. Alt andet bør vi droppe!

Og hvor skal vi så hen i de kommende år, og hvorfor?

I 2014 har vi gennemført spændende rejser med eleverne til nye rejsemål. Vi udvidede med et 14-dages besøg for én af skolens Cambridge klasser i Vietnam i dette forår. Vietnameserne var på besøg hos os med 26 elever i det forgangne efterår. Sidste skud på skolens rejseprofil er en projektrejse til Zimbabwe for skolens SIP elever, som er berammet til foråret 2016.

Der vil uden tvivl komme nye og spændende steder på programmet i fremtiden. Her sætter kun fantasien grænserne. Inden længe vil vi måske kunne tilbyde elever at komme i international virksomhedspraktik i fjerne byer som fx San Francisco, Hanoi og/eller Cape Town.

2009-10

"DET VAR EN KÆMPE UDFORDRING"

Iben Lütje Andreassen / ELEV 08-09

Jeg kan kun tænke tilbage på min tid på Skals Efterskole med en masse positive og sjove minder. Det, der gjorde, at jeg dengang valgte Skals Efterskole, var blandt andet skolens internationale samarbejde, hvor vi havde udvekslingsstudenter fra USA, udvekslingsophold, samt rejser i Europa og gæstelærere blandt andet fra Rumænien, USA og Uganda, Afrika.

Lettere at tage afsted

Da jeg gik på Skals, fik jeg den fantastiske oplevelse at komme på udveksling i Finland. Der fik jeg muligheden for at bo ved en anderledes familie og opleve nye sider af verden. Det var en kæmpe udfordring. Men det forberedte mig også til det, jeg skulle efter Skals Efterskole. Nemlig et år i Australien, som udvekslingsstudent igennem Rotary. Det, at jeg allerede havde fået rykket en del grænser på Skals Efterskole, gjorde, at jeg også havde nemmere ved at tage væk fra min familie og venner. At jeg havde mod på at se mere af verden.

Vil læse i udlandet

Jeg er stadig meget interesseret i den verden, der er udenfor Danmark. Derfor valgte jeg også at tage ud at rejse og arbejde i mit første sabbatår efter gymnasiet, hvor jeg bl.a. i foråret 2014 var på en jordomrejse i tre måneder med en af mine veninder fra Skals Efterskole (Camilla Vad). Desuden planlægger jeg at tage en universitetsuddannelse på engelsk med praktikophold i udlandet og forhåbentlig læse min kandidat i udlandet.

REJSEKRILLER

Cécile Marie K. Wild / ELEV 05-06

Når folk gennem tiden har spurgt, hvordan det var at gå på efterskole, har mit svar altid været, at jeg ikke ville have været den samme uden. For mig blev der plantet et frø, da vi på efterskolen havde besøg af to ugandere, der var i Danmark via Ungdommens Røde Kors. Jeg husker tydeligt, da de fortalte om et projekt, hvor danske unge rejste til Uganda for at arbejde frivilligt. Jeg syntes, at det lød fantastisk og kunne ikke slippe tanken om, hvad de havde fortalt. I dag, 10 år senere, har Uganda og mine ture dertil en helt særlig plads i mit hjerte. Der er ingen tvivl om, at det lille frø er vokset og stadig gror. Jeg har i dag rejst i det meste af Østafrika via Ungdommens Røde Kors, været elev på en politisk rejse i Mexico, læst et semester på et universitet i Buenos Aires. Og hvem ved, hvor den næste tur går til...

SE-MØDE I DET SOLRIGE CALIFORNIEN

Julie Juel Andersen / ELEV 98-99

CAND.POLYT. I BÆREDYGTIG BIOTEKNOLOGI. PH.D-STUDERENDE.

"Hej Julie, hyggeligt at møde dig her!"
"Øhhh, i lige måde, men jeg er ikke helt sikker på, hvem du er!"

"Jamen, tænk over det - og kom forbi igen."
Efter et kig på efternavnene i deltagerlisten for sommerskolen på UC Santa Cruz Campus forstod jeg, hvem denne unge mand var. Klassekammerat på SE 98-99, Kristian Fredslund. Fantastisk!

Vi var 15 år, da vi mødtes første gang på SE - og 25 da vi mødtes på et fire ugers kursus om vedvarende energi. Kristian var rejst ud med Danmarks Tekniske Universitet og jeg fra Københavns Universitet. Vi var begge taget til USA for at lære mere - men derudover blev det også til roadtrips, rigtig mange miles og rigtig rigtig mange ingeniørforklaringer. Jeg fik lov at klemme mig ind på bagsædet

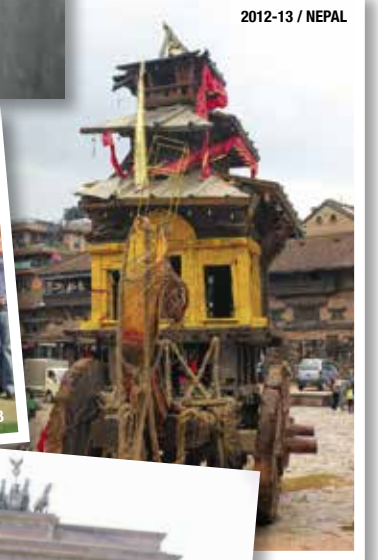
af Kristians lejede Mustang, og vi kunne derfor vælge vores egne veje hjem, når skoledagene var omme. GPS'en blev hver eftermiddag og hver weekend sat på nye eventyr. SE på tur - 10 år efter - og et spændende projekt om at køle serverrum med vedvarende energi. Sikke et møde og sikke en tur - og Kristian er direkte årsag til, at jeg efter sommerskolen fik ansættelse som praktikant i Silicon Valley frem til den efterfølgende sommer.

'Roden til alt godt' var et udtryk, som min kontaktlærer yndede at bruge i mange forskellige sammenhænge. Jeg er enig med ham i, at Skals Efterskole er roden til alt godt. Når I fejrer skolens 25 års jubilæum, er min kæreste og jeg netop rejst ud som højskolelærerepar på Zanzibar. Og ånden fra SE er som altid med i bagagen.

2005-06 / INDFLYTNING

Kan du huske...

2009-10

2009-10

2009-10

2010-11

2007-08

Kan du huske...

2008-09 / FINLAND

2007-08

2007-08

2009-10

2008-09

2008-09

Kan du huske...

DENGANG VI STARTEDE UDVEKSLING?

Det startede som en vild idé over en godnatøl (eller mange), hvorefter vi skrev rigtige breve med rigtige frimærker på til samtlige "Realschulen" og "Gymnasien" i Saarland, Rheinland-Pfalz, Holland og Luxembourg.

Vi ringede også til mange skoler – bl.a. forstyrrede vi en middagsøvnssøvende mand på Sicilien (der var lige noget med landekoder) og ringede til en del fax-numre. Vi fik kontakterne på plads og gik i gang med at overbevise kolleger og endte med et kompromis om, at vi lavede en halv uge med udveksling og en halv uge med EF-besøg i Luxembourg. Vi var i gang! Det var i skoleåret 1993/94.

Allerede året efter afskaffede vi EF-turen og lavede en hel uges udveksling. Dette gjorde vi i en årrække, og det gav anledning til mange sjove minder:

Da vi havde kæmpe kultur møder med:

- Rumænien med blandt andet en lærer som slog og sparkede sine elever, og hvor nogle elever kørte i hestevogn, og andre skulle besøge på et das i haven
- En privat kostskole i Schweiz, hvor en af eleverne mødte Bill Clinton på værtsfamiliens skisportssted
- Bulgarien hvor flere elever havde private og bevæbnede bodyguards
- Polen hvor en elev skulle dele hø-dyne med sin partner, og faderen i familien var cigaret-smugler til Tyskland
- Italien hvor brusebadet var bag et forhæng i køkkenet overvåget af bedstemor

2007-08 / RUMÆNIEN

- kollegaen der faldt i et vejarbejderhul i Belgien
- kollegaen hvis kæbe gik af led ved at forsøge at gabe diskret
- kollegaen der faldt i en brusende flod i Italien, men reddede skolens kamera
- eleverne der overlevede Vesterhavets frådende bølger på en sejltur med fiskekutter i Hanstholm
- eleven der blev glemt efter besøg i København, og vi fandt først ud af det, da vi blev ringet op af Tivoli
- da vi næsten strandede i hhv. Italien og Irland pga. askesky fra islandsk vulkan
- da en elev med flyskræk hoppede af en ellers flyveklar flyver til Irland
- da vi klarede at have besøg, mens Danmark og også SKALS var ramt af svineinfluenza, og de få raske elever skulle være vært for mange gæster
- eleven der blev indlagt på bulgarsk privathospital med kysseyge
- eleven som nærmest blev indespærret på et tjekkisk hospital pga. influenza
- og mange mange flere oplevelser, som altid har været med til at få os til at glæde os til næste års udveksling

TEMA: UDENLANDSKE ELEVER OG LÆRERE

Hvad vil de på SKALs?

"JEG ER EN VERDENSBORGER"
Udenlandske elever
– hvad vil de på SKALs?

AF LARS MOURITZEN

"JEG ER EN VERDENSBORGER", svarede Diogenes fra Sinope (412-223 f.v.t.), da han blev spurgt, hvor han kom fra. Samme svar kunne måske komme fra en SKALs-elev i dag. Vi tilstræber gennem vores profil at udfordre det danskesideal, der siger, at vi skal værne om danske værdier. Vi hylder naturligvis værdier som historisk også har rod i Danmark, men samtidig har vi blikket rettet ud i verden, fordi vi tror på, at vi gennem mødet med andre syn på demokrati, religion, historie, læring, musik og kultur kan blive klogere, på hvad der

faktisk er vores egne danske idealer, og hvilke der måske er globale. Vi mener det, når vi lidt kækt siger, at "på SKALs tager vi ud i verden - og verden ind".

En hverdag med udenlandske elever

Første skridt til for alvor at få udenlandske elever til SKALs blev taget, da SIP i 2009 blev en engelsksproget klasse. Inden da havde vi haft enkelte internationale elever. Disse var her et enkelt år, en del af projektet var at lære dem dansk, så de kunne begå sig i elevflokket. Aliya fra Republikken Tartastan kunne således i 2008 holde en afskedstale på dansk efter at SIP i det sidste halve år havde været på dansk. I 2011 havde vi to udenlandske elever i SIP, og de gik i en rent engelsksproget klasse. Da vi i 2012 havde to Cambridgeklasser, fik vi fordoblet antallet af elever med adresse i udlandet. I indeværende skoleår har vi fem engelsksprogede klasser, fire IGCSE og én SIP, og vi har elever med adresse i følgende lande: Frankrig, Tanzania, Polen, Nicaragua, Vietnam, Tyskland, Zimbabwe og Italien. Der tales engelsk til fællesmøder, måltider og sågar til

julegudstjenesten i Skals Kirke. Tidligere havde vi 4 nationaliteter samlet i to uger, når vi havde besøg af vores europæiske udvekslingspartnere. Eleverne oplevede i disse to uger et stort kulturmøde. Eleverne på SKALs bor nu på værelse med en pige fra Italien, går i klasse med en dreng fra Zimbabwe og spiller i band med en pige fra Vietnam. Det, der før var eleverne forundt i en kort periode under udvekslingen, er nu hverdag for eleverne.

Hør her Camilla Boe Heim fortælle om, hvorfor hun valgte at tage på SKALs:

Kan du huske...

VORES REGLER?

Det har været ren glidebane, vil visse kolleger sige. Reglerne har i hvert fald altid været under forandring. I dag kan en elev gå med hullede bukser, spise med hat på uden at bruge kniv og gaffel, men vi vil stadig ikke have bare fødder i spisesalen - endnu.

"SKALs IS A TRANSITION YEAR"

I am attending SKALs in the school year 14/15. Here at SKALs, I 'count' as one of the 9 International students this year. I grew up in Germany, where my dad is from and my mum is Danish. For the past seven years I have been living in Tanzania together with my family. Last year in summer 2014, I moved to Denmark for the first time, to attend Skals Efterskole, while my family is still back in Tanzania. I chose SKALs mainly due to its international focus. I was very interested both in the Cambridge classes but also in the SIP class- SKALs International Project class, which I ended up attending. I also felt that the school in general made a really good impression to me and I could feel that the teachers would be very keen on helping each individual student with their needs.

I was definitely not disappointed and found that SKALs had exactly that to offer. Being an International student, far away from family and home is never easy but everybody at SKALs, students and teachers are very supportive and willing to talk, listen and help at any time. Since five out of seven 9th and 10th grade classes at SKALs are in English everybody is used to speaking English during

the day. Also, nearly all messages and school gatherings are in English. Therefore it is quite easy to be an international student and you don't necessarily feel like someone special all the time because English is an every day, common practice here at SKALs. At the same time there are many facilities for international students to start learning Danish as a beginner or improving their Danish skills from whatever level they are at.

Furthermore there are so many opportunities for all students to develop academically, socially and in other areas within sports and creative subjects. In this year, on top of my project work classes, I have had classes in Creative Arts, Dance, Gymnastics, Drama, Drawing and Ball-play. For me SKALs is a transition year, where I am getting used to living in Denmark and getting more independent before I will continue my studies here in Denmark, taking the International Baccalaureate Diploma Program at a Danish Gymnasium. I can definitely recommend a stay at Skals Efterskole to any international student, because I assure you, you will get a wonderful year full of national and international experiences!

Dansk efterskoleophold med lidt ekstra

Camillas udsagn om danske og internationale oplevelser falder helt i tråd med, hvad andre "udenlandske" elever har sagt om deres ophold på SKALs. Det kortsigtede mål på SKALs er, at eleverne med adresse i udlandet skal udgøre 10%. Camilla, Alex, Xanja, Joe, Henry m.fl., har gjort visionen om en hverdag, hvor elever og lærere udfordres på deres interkulturelle kompetencer til virkelighed. På den længere bane kunne man forestille sig, at vores elever i endnu højere grad mødte verden i internships i virksomheder i udlandet i eksempelvis 30 dage, måske med bopæl hos familier, der har haft deres barn på SKALs. Hvem ved? Sikkert er det, at vi kommer lige så tæt på hinanden i efterskoleprojektet, som vi altid har gjort, men vi har givet os selv og vores elever en gave oveni – muligheden for at opnå nogle interkulturelle færdigheder, hvor de ser gennem alle fordommene og paraderne og i stedet er klar til at tage verden ind og ud i verden. Hvis Diogenes skulle få lyst til at tage på efterskole, ville SKALs være et glimrende sted at efterleve hans ideal om verdensborgerskabet.

REPORTAGE

GRUPPEARBEJDE OG TARTELETTER

For udenlandske elever byder et efterskoleophold på helt nye oplevelser. For de danske er det "bare fedt" at få impulser udefra.

- What kind of law do we want to change? spørger Laura Quist.

Det ved Filip Lesko ikke rigtig, så de starter deres research med at surfe lidt på forskellige lovsamlinger for at finde et egnet emne til dagens gruppearbejde om dansk lovgivning. Vi er på SKALs en ganske almindelig formiddag i januar, hvor 10.C (Cambridge) netop er gået i gang med det samfundsfaglige fag Global Perspectives. For polske Filip Lesko er skoledagen en del anderledes end tidligere. Han har aldrig før gået på en international skole, og gruppearbejde - det har han ikke brugt meget tid på i den polske grundskole.

- In Poland the teachers present a topic and then we have to work alone. We only work in groups a few times a year, so it's kind of different. You have to plan the time better when you're working in groups, forklarer Filip Lesko.

For Laura Quist gør det nu ikke den store forskel, om hun arbejder sam-

men med Filip eller en af de danske elever i klassen. Han er hurtigt faldet ind i de danske undervisningsmetoder, og sproget er ingen hindring.

- Undervisningen foregår jo alligevel på engelsk, siger Laura Quist. Hendes klassekammerat, Helene Brandt, tilføjer, at det faktisk næsten er en fordel at arbejde sammen med en, der ikke taler dansk.

- Det er supergodt at have udenlandske elever - så giver det mere mening at tale engelsk. Det kan godt virke lidt mærkeligt at sidde og tale engelsk med de andre danskere, siger Helene Brandt. Samme holdning har Emil Vogelius. Selvfølgelig skal en international skole have udenlandske elever.

- Det er bare fedt at møde nogen, der ser verden på en anden måde. For eksempel er det mærkeligt for vietnamesiske elever, at drenge og piger er så åbne og går rundt og giver hinanden krammere. Men det vænner de sig hurtigt til. Så er der så noget mad, som de synes er mærkeligt, hvor de vender sig om og spørger: "Hvad er

det her?" - "Jamen, det er da bare tartelletter", griner Emil Vogelius og tilføjer:

- Men det var nu mest i starten, at vi lagde mærke til, hvor vi er anderledes. Nu tænker vi mere på, hvor vi er ens.

SKALS ER ET VÆKSTHUS - OG ET DRØMMEJOB

På SKALS har lærer Vicky Ehrenreich fundet det helt rigtige miks af faglighed og internationalt miljø.

- Jeg kan mærke, at jeg er kommet hjem. Her kan det bruges til noget at være tosproget, siger lærer Vicky Ehrenreich, som underviser i Global Perspectives, engelsk og dansk. Egentlig er hun pæredansk af oprindelse, men pga. sin fars ingeniørarbejde flyttede hun som 3-årig til Libyen, hvor hun gik i engelsk børnehave og amerikansk international skole. Som 17-årig vendte hun hjem for at gå på gymnasiet og har siden taget en dansk lærereksamen og har blandt andet undervist på en folkeskole. Men på SKALs har hun fundet det helt rigtige, internationale miljø.

- På SKALs kan man ikke altid tage for givet, at vi har en fælles forståelse. Mange gange skal tingene anskueliggøres og forklares, og det giver en åbenhed i lærergruppen, siger Vicky Ehrenreich. Det samme gælder blandt eleverne. - Det er en rigtig spændende opgave at lære udenlandske elever om dansk kultur. Og så skærper det de danske elevers opmærksomhed, at de udenlandske elever er her. Det er med til at give autenticitet, siger Vicky Ehrenreich. Og det er vigtigt. Også i forhold til det faglige indhold i undervisningen.

- For eksempel betyder det meget for de ambitiøse elever, at eksamensopgaverne skal sendes til Cambridge. De synes, det er fedt at få lov at være ambitiøse og gå på en skole, hvor de bliver mødt og spejlet. Det her er et væksthuis - og for mig er det et drømmejob, siger Vicky Ehrenreich.

KRISTIAN, ALEXANDRA OG ALLIE

I DANMARK ER DER VARMT OG KOLDT

De udenlandske elevers 'dom' over Danmark er (næsten) entydig - vejret dumper, og lærerne består.

Denmark is okay, but it's kind of cold, siger Alyssa Jones fra Thailand, som er en af i alt syv udenlandske elever på SKALS i dette skoleår. Og bortset fra vejret er hun rigtig godt tilfreds.

- It's friendlier here. I like it. The teachers are more like a friend, and we can call them by their first name, siger Alyssa Jones. Franske Alexandra Jevremovic er helt enig. Faktisk var de franske skoler den direkte årsag til, at hun søgte nordpå.

- I was tired of the French school system. They are really strict about what you need to learn. Here it's totally different, siger Alexandra Jevremovic. Hun tilføjer, at det værste ved Danmark er, at her så koldt - selv om sommeren. Kristian Rawson fra Zimbabwe er ikke helt enig - i det med vejret, altså.

- Ahh, it's not so bad. I've been living in England before, siger Kristian Rawson og griner. Til gengæld ligger han

helt på linje med de to andre i forhold til skolesystemet.

- I went to a private Cambridge school in Zimbabwe. It was an all boy school, and it was pretty strict. I learn more here because the teachers care - actually back there the teachers didn't really care, siger Kristian Rawson.

UDFORDRINGER TIL ALLE

Ifølge lærer Dan Sheerman bliver alle udfordret på SKALS - for ham selv er det rollen som efterskolelærer, der kræver mest.

Dan Sheerman er englænder og har boet i Danmark i 18 år. Han er uddannet lærer fra Liverpool John Moores University og kender Cambridge-systemet fra sin egen skolegang. Han er med andre ord den perfekte tosprogede lærer til en dansk Cambridge-skole. Men selvfølgelig er der også en udfordring - det er der jo altid. For hvad er det nu lige en dansk efterskole er for noget?

- Det sværeste for mig er efterskole-delen. Bare den måde at samle tallerknerne sammen på efter maden - det kender alle danskere jo, siger Dan Sheerman og smiler. Og tilføjer, at det jo bare er et lille eksempel.

- Men jeg er stadig ved at greje den her lærerrolle som efterskolelærer. I England gik jeg med slips og skjorte, og eleverne kaldte mig Mr. Sheerman. Her er man som lærer et skridt mere ligeværdig i forhold til eleverne, forklarer Dan Sheerman.

En fordel at kende Cambridge
Men hvordan med eleverne - på hvilke punkter bliver de udfordret?

- For de danske elever handler det nok mest om ordforråd. Når jeg underviser på engelsk i kemi, er der så mange fagord, de skal lære. Men de er i det hele tiden, så deres ordforråd bliver udviklet helt enormt. Jeg talte med nogle af dem i går, og de var ikke sikre på, at de havde lært så meget - men det ved jeg, at de har, siger Dan Sheerman. For skolen stiller høje krav, og eleverne får mange lektier for. Og så er der jo også lige hele Cambridge-systemet.

- Der er det nok lettere for de udenlandske elever, som kommer fra et IGCSE-miljø. Det er sværere for de danske elever. Der er Cambridge jo gammeldags - man må for eksempel

ikke bruge computere til eksamen, siger Dan Sheerman. Omvendt er der rigtig meget nyt at forholde sig til for udenlandske elever, når de kommer til Danmark. Der er hele efterskolekulturen og selvfølgelig sproget. For selvom Cambridge-timerne er engelsksprogede, så foregår en del fællestimer på dansk.

- Heldigvis er de danske elever meget gode til at tale engelsk. Jeg mærker ikke den der generthed, man ellers tit mærker i Danmark. Det er en hjælp for de udenlandske elever. Det, at vi ikke er så autoritære, gør nok også, at de slapper mere af og bare glider ind i elevflokkene, forklarer Dan Sheerman.

2007 / SIP-KLASSEN

10 DEN ÅRLIGE GALLAFEST

Gallafesten

Hvert år, en aften i den sidste almindelige undervisningsuge før den mundtlige prøveperiode, afholdes en traditionsrig gallafest. Det er en skolefest, som runder skoleåret af, og som er forbundet med mange traditioner, fx galladress, herrerne trækker deres borddame og dansepartnere, Les Lanciers i hallen og køkkenets 3-retters festmiddag med servering af skolens lærere. Aftenen sluttet af med dans til et live-orkester.

Kan du huske...

2006-07

2008-09

1999-2000

2003-04

2012-13

2002-03

2007-08

2009-10

2004-05

1996-97

2008-09

2004-05

2012-13

2009-10

Kan du huske...

2007-08

2009-10

2008-09

2012-13

2007-08

2013-14

2007-08

2010-11

2007-08

2008-09

2008-09

2011-12

1999-2000

2011-12

2012-13

2002-03

2009-10

2007-08

2008-09

2009-10

2010-11

2001-02

2009-10

2011-12

2011-12

11 SKALS EFTERSKOLE - ET AKTIV I SKALS BY

Efter 25 år bringer SKALs og Skals stadig det bedste frem i hinanden.

AF PETER SLOTH

DA FREMSYNEDE mennesker for snart 30 år siden begyndte at tale om en efterskole i den forvoksede landsby, Skals, vakte det ikke den store begejstring. Fordommene og frygten for disse mange fremmede unge mennesker, der skulle invadere byen, var til at tage at føle på. Hvad ville de ikke føre med sig af ballade og larm, og skulle alle indbyggere nu til at sætte deres cykler ind om natten? Argumenterne for og imod en efterskole, der skulle udklække elever til erhverslivet, var mange. Alligevel blev der kæmpet for sagen, og efter mange sværds slag kunne det første spadestik tages den 2. februar, 1990. Glæden blandt tilhængerne var selvfølgelig stor og rungende, mens skepsissen forblev plantet i en stor del af byens borgere.

Pulsen bliver genstartet i august

Hvordan er det så gået for denne efterskole, der som slangen i Paradiset skulle bryde idyllen i 'byen med de tre folketingsmedlemmer'. 'Ikke så ringe', hvis man skal sige det på jysk. SKALs er med sine blot 25 år ganske enkelt blevet et vigtigt aktiv for byen. Pulsen bliver hvert år i august genstartet, og midtbyen vrimer med 140 unge, glade og aktive teenagere. Det er et faktum, at disse mange unge de sidste 25 år har skabt minimale gener for byens borgere. Udover at bidrage til en god omsætning for byens handlende har eleverne deltaget aktivt i mange af byens arrangementer. De har deltaget i byfestens arrangementer, når det har været muligt. Derudover har eleverne de sidste år markeret kyndelmisse og skolens fødselsdag med fakkeltog og sang i kirken. En anden højtidelig begivenhed har været elevernes allersidste aften på Skals Efterskole, hvor man på byens torv har sunget og sagt tak til byen for at være blevet taget så godt imod. Listen med samarbejdspartnere i byen er lang,

Klaus Edal (Den Jyske Sparekasse)

Jeg husker tydeligt, at vi i Sparekassen i Skals og Sparbank Vest havde forhandlinger om finansiel etablering af Skals Efterskole i 1989. Sparekassen i Skals bevilgede kr. 100.000 som tilskud til skolen, og jeg fik æren at overrække pengene til Henning Holt ude på den tomme mark, der nu er hjemsted for skolebygninger og al aktivitet. Flere i byen var meget skeptiske - hvad var det nu for nogle børn, der var blevet sendt hjemmefra og skulle indtage vores by: "Skal vi nu til at låse vore cykler og udhuse?" og "skal købmand og bager nu udsættes for rapseri?" Alt dette er gjort til skamme, og nu lever byen og skolen i skøn harmoni.

og samarbejdet er til glæde for begge parter. Her kan nævnes plejehjem, fodboldklub, gymnastikforening, højskolen m.fl. Byens borgere har utallige gange deltaget i interviews, indsamlinger, arrangementer og andre skøre påfund. Sjældent er vores elever blevet mødt med et "nej", men tværtimod med et smil. Eleverne har altid følt sig velkomne i byen, og det er bestemt ikke altid en selvfølge, når man taler med efterskoler i andre byer.

Et enestående samarbejde

Som formand i Skals Gymnastikforening, der med over 800 medlemmer er en vigtig medspiller for byens borgere, er det også vigtigt for mig at fortælle om det fantastiske samarbejde, som SGF og SE har haft igennem mange år. Adskillige elever har igennem årene frivilligt tilbudt

deres hjælp som trænere og hjælpetrænere for byens unge. Den dyrebare fritid, man som elev har på en efterskole, har de uegennyttigt brugt i svømmehal eller idrætshal, velvidende at de efter et år skulle videre ud i landet. Dette samarbejde og den arbejdsindsats har været uvurderlig for Skals Gymnastikforening, og Skals Efterskole skal vide, at det er meget værdsat. Skolens faciliteter har aldrig kun været for efterskolen selv - dørene har altid været åbne, så gymnastikforeningen, børnehaver, fodboldklub, dagplejere, skoler og andre har følt sig velkomne. Dette er ganske enkelt et enestående samarbejde. Efter 25 år er det ved at gå op for folk i hele landet, at der faktisk findes to fantastiske frie skoler i vores lille by. Før i tiden var folk, man mødte på sin vej, overbeviste om, at det måtte være Håndarbejdsskolen, man

mente, når man fortalte, man var lærer i Skals. Det er ikke tilfældet mere.

Stort tillykke til Efterskolen og til hele Skals. Vi er på blot 25 år blevet afhængige af hinanden, samtidig med at vi bringer det bedste frem i hinanden. Den fælles puls er vejen frem.

SKALS SKABER RESULTATER

Vi har bedt formanden for Skals Borgerforening om at sætte et par ord på byens forhold til SKALs. Her er, hvad Lars Møller siger:

1. SKALs er altid med på samarbejde
2. SKALs er et stort aktiv for byen og egnen, 8832 er bredt kendt også World Wide
3. SKALs udviser tydelig fightervilje, der smitter af (Danmarks Indsamling)
4. SKALs er en humorfyldt skole, og det kan tydelig mærkes på eleverne/besætningen på skolen
5. SKALs lever i nuet og ser fremad, uden at glemme Skals by
6. SKALs skaber resultater, hvilket vi i byen er stolte over
7. SKALs er medvirkende til en levende by, der vil fremad.....
- 8: SKALs er med på at udvikle samarbejdet yderligere

Mvh og TAK fordi I er her :-)

12 GED ER NÆSTEN LIGESOM JULEAFTEN

Til Gammel-Elev-Dag er alting altid det samme. Og godt for det.

AF PETER SLOTH

DE FLESTE LÆSERE vil sikkert nikke genkendende til ordet GED. Men for udenforstående må jeg hellere lige forklare, at GED er en forkortelse for 'Gammel-Elev-Dag', som hvert år afholdes den anden lørdag i oktober for alle tidligere elever fra Skals Efterskole. Selvom dagen ikke kan måle sig med juleaften og nytårsaften, er det en dag, der for mange bliver prioriteret lige så højt. Sådan er det også for mig.

Vågner i natten, igen

Dagen begynder officielt kl. 11.00, hvor dørene åbnes til registrering og krammere til alle fra ens årgang. Allerede kl. 10.30 begynder de første forventningsfulde elever at indfinde sig. De har ikke sovet meget natten før. Mon kammeraterne fra mit værelse kommer? Mon lærerne endnu engang vinder volley-turneringen? Mon sangtimen afsluttes med "Vågner i

natten"? Nøjagtigt som juleaften skal der ikke rykkes rundt med mange traditioner til GED, derfor kan jeg også allerede her afsløre: Ja, lærerne vinder igen i år, og ja, det er Dodos sang, der endnu engang skal få taget til at lette i auditoriet.

'Audi' er tæt pakket

Dagens program ligger også stort set fast. Efter frokost danser alle "Lord of the Dance" i hallen, inden der bliver gjort klar til volleykamp. Under kaffen bliver de 'gamle' værelser vist frem, og akkurat som gaverne altid bliver pakket op juleaften, så bliver de gode sange sunget i 'audi'. Dette er helt klart dagens højdepunkt for undertegnede, og noget tyder på, at mange andre også ser frem til denne begivenhed. De sidste par år har det i hvert fald været nødvendigt at dele de mange tidligere elever op i to grupper, for at vi overhovedet kan være i skolens auditorium. Denne forrygende sangtime slutter dagen af, inden eleverne tager videre til deres, på eget initiativ, planlagte elevfester. Disse fester har ofte deltagere fra flere forskellige årgange. GED er SE's 'juleaften', hvor familien samles, årets gang bliver diskuteret, og man efter

sammenkomsten allerede glæder sig til næste år.

Hvert år er det bedste

Lørdagen er på dette tidspunkt dog stadig ung. Mens de forholdsmæssigt 'unge' elever drager videre ud til fest, begynder 'ældre' elever at samle sig på skolen. Skolens 5- og 10-års-jubilærer kan nemlig samme dag holde fest på skolen, hvor SE er vært. Her er der om muligt endnu flere nerver på, da flere af dem ikke har set hinanden i 5/10 år. Efter en god gang mad, sangtime og dans i hallen, er alt dog ved det gamle, anekdoterne og genopfriskningen af gamle dage vil ingen ende tage. Når eleverne sent om natten drager afsted, er gamle venskaber genskabt, og båndene til den store SE-familie blevet endnu stærkere. Det er ikke så usædvanligt, at man ude i det ganske land ofte støder på gamle SE'ere, og hver gang fornemmer man glæden og stoltheden over, at man fik lige præcist det år på Danmarks bedste efterskole; for hvert år er jo det bedste.

Jeg glæder mig allerede til næste GED – og lidt til juleaften.

AT DRØMME SIG TILBAGE

Søren Berg / ELEV 01-02

For mig er GED en dag, hvor man kan få lov at drømme sig tilbage til et helt fantastisk efterskoleår. Det er en dag i spændende selskab med gamle venner, lærere og bekendte, og der bliver udvekslet minder i stor stil. Derudover er der altid traditionen tro sangtime, hvor det igen er sjovt at synge mindeværdige sange fra efterskoleåret i stor samlet flok.

GENFORENING PÅ ØSTKYSTEN

Julie Juul Andersen / ELEV 98-99

Når man har oplevet noget godt, er det rart en gang imellem at have dem omkring sig, som man oplevede det sammen med - også selvom man aldrig kommer til at være helt det samme sted i livet igen. På den årlige weekend for gamle elever på Saksild strandcamping kunne vi sammen med andre årgange genskabe lidt af det sammenhold og fællesskab, som vi oplevede på SE.

Til forskel for GED planlagde deltagerne selv alting. Når der går længere og længere tid imellem, at man ses, er det også rart at have noget at være sammen om. Både planlægningen og selve turen krævede, at alle deltog aktivt. Det var også det, vi lærte på SE. Sætte gang i aktiviteter og skabe et fællesskab.

Nu har SE så lavet en skitur i uge 7, som gamle elever kan deltage i. Det lyder i mine ører endnu bedre end den hedengangne tur til Saksild Strand Camping - også selvom man ikke kan man bade, danse og have bål til den lyse morgen på en skitur :-)

13 PÅ SKALS HOLDER VI ALDRIG LUKKET

At drive en fri skole handler også om godt købmandsskab. På SKALs er udlejning af skolens lokaler i ferierne med til at skaffe midler til at drive efterskole.

ENHVER FRI SKOLE er overflødig, indtil det modsatte er bevist. Det gælder også for SKALs. Bevisførelsen ligger hos os, som er her til daglig. Det ved vi godt. Det er udfordringen – i al sin enkelhed!

Sådan er en fri skoles eksistensvilkår - sat lidt på spidsen. Det kan lyde hårdt, og har sikkert indimellem også kunnet føles sådan. Der findes næppe nogen anden skoleform, der så massivt og konstant er underlagt et legitimationspres. Til gengæld findes der næppe heller nogen skoleform, hvor friheden er så udbredt. Som betaling for denne frihed har frie skoler deponeret deres skæbne i muligheden/risikoen for ikke bare at sejle med vinden på havets overflade, men også at løbe ind i en storm med risiko for at gå under og synke ned på havbunden til andre 'skolevrag'. Det er her, hele nøglen til de frie skoler ligger begravet: "En fri skole er en fri skole er en fri skole....." Fjerner man friheden til at leve og dø og til at lave netop den skole, man har drømt om, fjerner man også det mytiske og det mageløse. Dette 'Raison d'être' kræver tilstedeværelsen/følelsen af et stærkt ejerskab til 'skibet', et sikkert

sømandskab og ikke mindst et udviklet instinkt for godt købmandskab.

Karrusel drift for gyngernes skyld

Når mange skoler lukker ned for sommeren, lukker SKALs dørene op på vid gab. Skolens udlejning er blevet en succes i de kursusfrie perioder – også økonomisk. Særligt sommerferiens frie kursusuger er en god periode for udlejning af skolens bygninger til forskellige formål. I mange år har skolen samarbejdet med et tysk rejsebureau, som videreformidler udlejning til hovedsagelig tyske kirkelige ungdomsgrupper i de fire midterste sommeruger. Men også Lions Danmark, Mellemløst Samvirke og andre organisationer har gennem årene ønsket at leje sig ind i skolens dejlige bygninger med de særdeles gode faciliteter. Det giver pedellerne en uge efter afslutningen – og en uge før kursusstart til at orde al fornøden renovering mv. – hvis da ikke også disse uger lejes ud. Med en lettere omskrivning af en gammel kendt sang er det SKALs' forretningsprincip, at hvad vi tjener på karrusellerne bruges på gyngerne. Hele skolens indtjening uden for Efterskolelovens område, det man

betegner 'indtægtsdækket virksomhed', bruges til det ene formål alene at holde god efterskole. Med andre ord er der en sund sammenhæng mellem det idébårne, det pædagogiske og det forretningsmæssige til gavn og glæde for skolens elever.

Søren Haulrik (tidligere lærer)

Selvom jeg i sin tid ansøgte SKALs Efterskole pga. den internationale dimension, så viste skolen sig heldigvis at indeholde andet og mere end det. Først og fremmest står SKALs for mig som en efterskole, hvor der er højt til loftet og ualmindelig kort fra tanke til handling. Det betyder mange forskellige skibe i søen, hæsbæsende arbejds-tempo og en yderst fragmenteret hverdag. Med andre ord; en skole i konstant bevægelse, hvor der stilles store krav til både lærer og elev. Lige noget for mig...

14 "HVAD ER SIDSTE NYT FRA PARIS?"

Tre gange om ugen mødes eleverne på SKALs for at se morgennyheder og holde sig orienteret om verdens gang. Denne fredag i januar står i terrorens tegn.

REPORTAGE

- HVAD ER SIDSTE NYT fra Paris? spørger studieværten og stiller om til Frankrig. Politibilene blinker blåt i baggrunden, mens reporteren fortæller om sidste udvikling i politiets jagt på de terrorister, som for tre dage siden dræbte 12 mennesker på satirebladet Charlie Hebdo. Eleverne i auditoriet følger opmærksomt med, mens billederne fra Frankrig ruller over storskærmen. Bagefter lægger lærer Lars Andersen op til debat:

- Hvad tror I, der sker, hvis politiet får fat i terroristerne - hvad vil franskmændene forvente?

- De vil nok forvente, at terroristerne får en hård straf. Måske dødsstraf, mener en af eleverne.

- Hvad kommer det her til at betyde i Danmark? spørger Lars Andersen. Han følger op med en oplysning om, at en dansk tegner har sagt, at han nu vil afstå fra at tegne satiretegninger, der kan støde.

- Så opnår de jo målet, siger en af drengene i salen og fortsætter:

- Jeg kan godt forstå det på det personlige plan, men for samfundet er det ikke godt, siger han. Diskussionen kommer hurtigt til at handle om ytringsfrihed og sikkerhed.

- Jeg synes, man burde nedtone tegningerne. Så lader man terroristerne vinde den her kamp, men det betyder ikke, at de har vundet krigen, siger en elev, mens andre følger op. Det er tydeligvis ikke første gang, eleverne har diskuteret emnet,

men på SKALs ser de også morgennyheder både mandag, onsdag og fredag. Nogle gange på BBC og CNN, i dag på TV2. Det er vigtigt at forholde sig til den store verden, forklarer Lars Andersen. - Når man er på efterskole, kan man let blive opslugt i sådan en efterskoleboble. Det er godt at se nyheder. Det sætter nogle tanker i gang, og vi kan tit mærke, at eleverne tager diskussionerne videre med ud i undervisningen, forklarer Lars Andersen.

FÆLLESFAG SKABER FÆLLES ÅND

På SKALs mødes alle elever til en række fællesfag, i alt 8 lektioner om ugen.

Hvor sidder ånden på SKALs efterskole? Har den mon gemt sig på forstanderens kontor, i køkkenet, på lærerværelset blandt Mac's og brugte kaffekopper eller måske i foredragssalen, hvor et billede af Grundtvig minder alle om be-

tydningen af det levende ord? Måske sidder ånden i virkeligheden i skolens valg af fællesfag: Fag på SKALs, som er fælles for alle elever.

Fællesfagene på SKALs er livsstilsdannende. De er med til at forme og danne eleverne som mennesker og giver oplevelsen af identitet, sammenhæng og fællesskab.

Fællesfag er: gymnastik/idræt (2 lekt.), fortællertimer (2 lekt.), morgennyheder (2 lekt.), fællesmøde (1 lekt.) og fredags-sangtime (1 lekt.).

Ole Aakjær (Marginal Reklame)

SKALs tilbyder en undervisning uden sidestykke. Skyhøj faglighed og spændende udfordringer til elever, der vil lidt mere. SKALs er tryghed - det giver en særlig tryghed at vide, at alt bliver håndteret med ordentlighed og kvalitetssans. SKALs er ambition og vilje. Her sætter man meget høje standarder, og man helmer ikke, før man er helt i mål.

15 SKOLENS EDB-HISTORIE

SKALs har igennem 25 år været forrest i IT-feltet og har tilbudt sine elever og medarbejdere det bedste på området. Fra papir til eksamen på pc. Fra stationær til bærbar. Fra kabler til trådløs. Fra tavle til Smartboard.

AF KURT PAJBJERG

FRA SKOLENS START har moderne IT været en af grundpillerne på SKALs. Tanken var at skabe en efterskole med erhvervslivet for øje - og dermed også en skole, hvor IT var en naturlig del af hverdagen for alle. Med det fulgte kravet og ønsket om at være 'godt med' på IT-området, hvilket kunne aflæses i udbuddet af fag i de tidlige år; her kunne eleverne f.eks. vælge regnskab på computer som et valgfag. Indkøbet at de tre første computere var dyrt for skolen og fremstod ambitiøst efter tidens krav og forventninger.

Serveren skabte netværk

Når vi taler om IT på skoler, er det store spring at binde computere sammen i et netværk og dermed forbedre bruger-

venligheden. I starten af 1990'erne var skolens pc'er koblet sammen i et simpelt printernetværk, hvor alle pc'er var lokale maskiner uden et privat område til brugerne. I 1995 blev Windows 95 introduceret med tilhørende server-del. Det gav helt nye muligheder, som bruges den dag i dag. Serveren var nu den styrende del, hvor alle skulle bruge password og brugernavn for at få adgang. Hver elev havde adgang til internettet, et privat 'skrivebord' og printeradgang. EDB-alderen havde for alvor holdt sit indtog, og SKALs var med fra starten, hvilket var visionært i forhold til andre skoler. Siden har SKALs løbende opgraderet og fornyet, så vi altid har været godt med.

Skolen blev kablet

Efterhånden som det blev normalt at eje en stationær pc, blev etagerne på skolen (især drengenes) fyldt godt op. Der var store skærme og computere overalt på de små værelser. Det næste logiske træk var at give alle eleverne adgang til internettet fra deres egen computer. Denne afgørelse tog flere år. De pædagogiske overvejelser blev vendt og drejet,

og i starten var de mulige konsekvenser uoverskuelige. Det endte dog med, at pedel Jens Jørgen Ladefoged og hans medhjælper, Jørgen Klavsen, trak mange hundrede meter kabel rundt til værelserne og fik bundet skolen sammen på kryds og tværs. Ingen har i dag overblik over hvor mange meter netværkskabler,

der ligger rundt på skolen - men det er mange.

Også computere til eksamen

I starten af nullerne fik vi den idé, at det skulle være muligt at bruge pc'er til skolens terminsprøver og afsluttende prøver. Ekstra udstyr blev hjemkøbt, og strømmen i hallen blev forbedret, så der kunne køre op til 80 stationære computere på én gang. Skolen fik derefter jævnligt besøg fra andre skoler, som ved selvsyn kunne se, hvordan det i praksis kunne lade sig gøre.

Og så blev det hele trådløst

Midt i nullerne blev de bærbare pc'er mere almindelige. Skolen havde på det tidspunkt 40 stationære computere i to

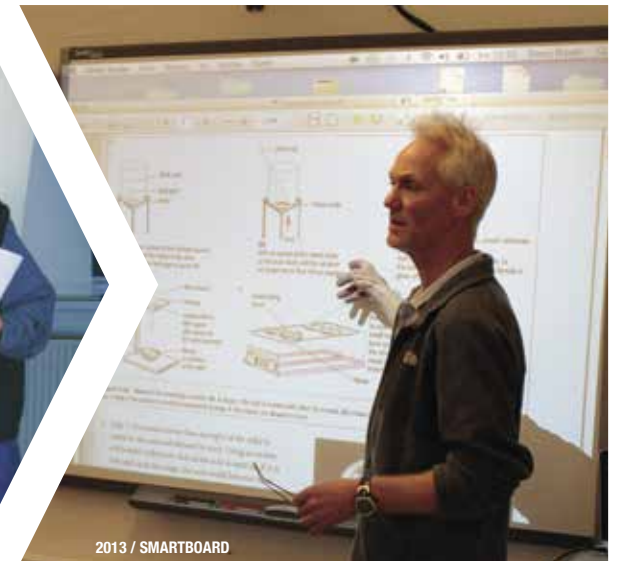
sammenlagte lokaler, hvilket var en høj normering af stationære pc'er i forhold til antallet af elever. Men behovet forsvandt, og langsomt blev de gamle stationære pc'er udfaset til fordel for elevernes egne bærbare. Sideløbende blev det kablede netværk afløst af først et simpelt trådløst netværk og derefter et mere professionelt system.

Pædagogiske landvindinger med bærbar og Smartboard

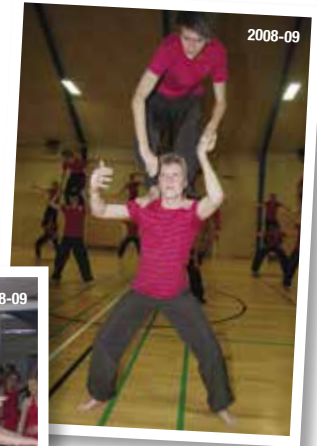
Brugen af bærbare skabte et behov for et intranetsystem. Kommunikationsplatformen Fronter blev indført, og nu var elever og lærere bundet sammen med hensyn til fag, lektier og fællesskab. Den papirløse relation mellem elev og lærer var nu en reel mulighed! At valget faldt

på Fronter og ikke folkeskolens system, skyldtes, at Fronter var mere dynamisk og samtidig blev brugt på landets gymnasier, hvortil hovedparten af vore elever efterfølgende søger hen.

Med indførelsen af Fronter fik lærerne stillet en bærbar computer til rådighed, og skolen var samtidig blandt de første i landet, der indkøbte Smartboards. Intranet, Smartboard og bærbare gav helt nye muligheder for at tænke undervisning og forberedelse. Nu var lyd, video og billede til undervisningsbrug let tilgængeligt i forhold til tidligere tunge systemer. Og 'tabte tavler' eksisterer ikke længere. Læreren kan gemme tavlen, 'bladre frem og tilbage' og dele det hele med eleverne.

GYMNASTIKOPVISNINGER

Kan du huske...

Vidste du, at SKALs på 25 år har:

har haft et år, hvor alle 136 elever gennemførte skoleåret (2011/12)

haft 3 forstandere og 3 bestyrelsesformænd og beskæftiget 116 i alt medarbejdere (29 lige nu)

sendt 1 luftballon op i atmosfæren

HAFT 1 STATS MINISTER-FRUE I BESTYRELSEN

uddannet 30 udenlandske elever (7 lige nu) fra i alt 20 forskellige lande (Ungarn, Irland, Estland, England, Rusland, Canada, USA, Kina, Tyskland, Spanien, Skotland*, Grønland*, Østrig, Vietnam, Japan, Frankrig, Polen, Zimbabwe, Italien, Tanzania)

haft overskud hvert eneste år og opbygget en egenkapital på 16,6 mio. kr. (fra 25.689 kr. i 1990)

uddannet 2986 elever (142 lige nu)

været den efterskole, som har indsamlet flest penge til Danmarks Indsamling 6 år i træk

Du fødes som tavle

SKALs Efterskoles 25 års jubilæumssang 2015

Sven Primdal

Bent Kjær

$\text{♩} = 100$ G/D D Em/D

Du fø-des som tav-le der står no-get på, og
 3 D G E7/G\# D/A A D G/D

æn-drer på teks-ten med det du vil nå. Som art og som ty-pe og
 6 F\#m7 Bm7 Em D/F\# E/G\# A

sandt in-di-vid, teg-ner du bu-en på him-len med flid. Så
 9 G A/G F\#m B7 Em A

mød du kun ver-den med til-lid og mod, så vil du san-de den
 12 Em7 D G/A Gm\#/A Dmaj7

of-test er god.

1. Du fødes som tavle, der står noget på, og ændrer på teksten, med det du vil nå. Som art og som type og sandt individ, Tegner du buen på himlen med flid. Så mød du kun verden med tillid og mod, da vil du sande den oftest er god.

2. Alt det som du sanser og ikke forstår, det kommer imod dig, som tiden den går. Rammer, rutiner og rytme og rod, skabes hver gang, når du sætter en fod. Ved du hvor grænsen den går for dit liv, dette er frihedens sande motiv.

3. Så kom med og SE ud, liv op og forstå, at intet er givet - og alt kan forgå. Du dannes til rollen som borger og ven, mød livet med udsyn i verden hvor end: Hel i et samfund som splittes af svig, kamp må der til, så vi undgår en krig.

4. Når tiden forandres, må du skabe nyt, finde din vej for at lære - men lyt: Viden, værdier og venskaber skal med, når du i livet ta'r huen på sned. Hvor fremtid bli'r nutid for dig og for mig, skabes der plads for historiens vej.

5. Verden den kalder på ungdommens mod, åbn din dør og spring ud i en flod. Find frem til din drøm om et selvbevidst værd, spejl dig i andre og dyp dine tæer. Og hvad du end ser der - og hvem du end er, kun du kender svar på den måske du bær'.

6. Din undren den åbnes for verden i dag, du møder dig selv i en væsentlig sag. At tage herfra med et ønske om selv som borger af verden at sætte et skel. Ja, fællesskab, sammenhold, venner og lyst, gør dig til helt på din helt egen kyst.

7. Og sker det på rejsen du møder en mur, husk da at springe, når du står for tur. Søg væk fra dit trygge og skridsikre rum helt ud på vejen hvor den føles krum. Når du springer over hvor gærdet er højest, mærker du stærkt at din vilje sker fyldest.

8. Din galskab og klogskab er meningen med, at du skal stræbe mod omsorg og fred. I samvær med andre kan underet ske, du vokser dig moden som et blomstrende træ. Ser du en fremmed og hun bli'r din ven, rejs trygt ud i verden - lige meget hvorhen!

25 år

SKAL® JUBILÆUMSSKRIFT 2015